

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus

Anu Ryhänen
Markku Kuismin

”YHDESSÄ ME ONNISTUTAAN!”
– Tukipalveluopas huoltajien kasvatustyön tukemiseen varhaiskas-
vattajille

Opinnäytetyö raportti
Lokakuu 2021

OPINNÄYTETYÖ
Lokakuu 2021
Sosiaalialan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä(t)
Markku Kuismin, Anu Ryhänen

Nimeke

"YHDESSÄ ME ONNISTUTAAN!" – Tukipalveluopas huoltajien kasvatustyön tukemiseen varhaiskasvattajille

Toimeksiantaja
Päiväkoti Touhula Aarrekartta

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää huoltajien kanssa tapahtuvaa yhteistyötä varhaiskasvatuksessa, koska toimeksiantajan mukaan varhaiskasvattajat kokivat, että heidän tietotaitonsa eri tukipalveluista olivat puutteelliset. Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa mahdollisimman kattavasti tietoa eri tukipalveluista, joista voi olla hyötyä lapsen ja perheen haastavissa elämäntilanteissa.

Opinnäytetyömme oli toiminnallinen, ja se toteutettiin yhteistyössä toimeksiantajalla työsuhteessa olevien varhaiskasvattajien kanssa. Opinnäytetyömme keskeisiä menetelmiä olivat varhaiskasvattajien osallistaminen dialoginen keskusteluun, learning cafeseen sekä arviointikeskusteluun. Opinnäytetyömme lopullisena tuotoksena syntyi tukipalveluopas, joka voi helpottaa varhaiskasvattajien työtä konkreettisesti. Oppaan rakenne on selkeä, ja se toteutettiin sekä paperi-, että digiversiona, joten sitä voi tarvittaessa muokata.

Oppaamme ja raporttimme avulla varhaiskasvattajien puutteelliset tiedot tukipalveluista ja sisällöistä laajentuvat ja syventyvät. Tiedon lisääntyminen voi näin vahvistaa kasvattajien ja huoltajien välistä vuorovaikutusta sekä luottamuksellista suhdetta. Se tukee kokonaisvaltaisesti laadukasta varhaiskasvatusta.

Kieli
suomi

Sivuja 41
Liitteet 3
Liitesivumäärä 15

Asiasanat
varhaiskasvatus, huoltajat, tukipalvelut

THESIS
October 2021
Degree Programme in Social services

Tikkarinne 9
FI 80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. +350 13 260 600 (switchboard)

Author(s)
Markku Kuismin, Anu Ryhänen

Title
TOGETHER WE SUCCESS! - A support service guide to support caregiver education for early childhood educators employee

Commissioned by Touhula Aarrekartta

Abstract

The purpose of the thesis was to develop co - operation with guardians in early childhood education, because according to the client, early childhood educators felt that their knowledge of various support services was deficient. The aim of our thesis was to produce as comprehensive information as possible about various support services that can be useful in challenging life situations for children and families.

Our thesis was functional and it was made in collaboration with the client's early childhood educators. The main methods of our thesis were the involvement to of early childhood educators in the dialogue discussion, the learning cafe and the evaluation discussion. The final output of our thesis was a support service guide that can concretely facilitate the work of early childhood educators. The structure of the guide is clear and it was implemented in both paper and digital versions, so it can be modified if necessary.

With the help of our guide and report, the incomplete information of early childhood educators about support services and content expands and deepens. Increased knowledge can thus strengthen the interaction and trust between educators and custodians of child, while at the same time supporting for comprehensive to quality early childhood education.

Language
Finnish

Pages 41
Appendices 3
Pages of Appendices 15

Keywords
early childhood education, custodian of the child, support service guide

Sisälllys

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatus	6
2.1	Mitä varhaiskasvatus on?	6
2.2	Varhaiskasvatustyötä ohjaavat asiakirjat	7
2.3	Varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys	8
2.4	Varhaiskasvatusikäisen lapsen tukiprosessi	9
2.5	Moniammatillinen yhteistyö	12
3	Lapsen haastava käyttäytyminen.....	14
3.1	Haasteiden ilmeneminen	14
3.2	Haasteisiin puuttuminen.....	15
4	Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö.....	16
4.1	Yhteistyö varhaiskasvatuksessa	16
4.2	Lapsiperhepalvelut.....	17
5	Aikaisemmat opinnäytetyöt ja tutkimukset	19
5.1	Opinnäytetyöt.....	19
5.2	Tutkimukset	20
6	Opinnäytetyön lähtökohdat	21
6.1	Toimeksiantaja ja alustava idea	21
6.2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	21
7	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	22
7.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	22
7.2	Tiedonhankintamenetelmät.....	22
7.3	Osallistavat menetelmät.....	23
7.4	Arviointimenetelmät	23
8	Opinnäyteprosessi	24
8.1	Aloitussvaihe	24
8.2	Suunnitelmavaihe	25
8.3	Esivaihe	26
8.4	Työstövaihe	26
8.5	Tarkistusvaihe.....	29
8.6	Viimeistelyvaihe	31
9	Tukipalveluopas.....	31
10	Pohdinta.....	32
10.1	Johtopäätökset	32
10.2	Prosessin arviointi.....	34
10.3	Ammatillinen kasvu	35
10.4	Luotettavuus ja eettisyys.....	36
10.5	Hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet	37
	Lähteet.....	39

Liitteet

Liite 1	Saatekirje
Liite 2	Learning Cafe kuvat
Liite 3	Tukipalveluopas

1 Johdanto

Varhaiskasvatuksen järjestäjällä on vastuu huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, jonka tavoitteena on huoltajien ja kasvattajien yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvalliseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen edistämiseen. Yhteistyö edellyttää kasvattajilta luottamuksellista suhdetta, tasa-arvoista vuorovaikutusta ja keskinäistä kunnioittamista sekä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta, jossa huomioidaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. (Opetushallitus 2018, 33–34.) Opin-tojemme aikana havaitsimme huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön erittäin merkitykselliseksi. Tästä syystä halusimme kehittää varhaiskasvatustyötä varhaiskasvatuksen yhteistyön näkökulmasta. Lopullinen opinnäytetyömme idea syntyi Touhula Aarrekartan esimiehen yhteisen keskustelun tuloksena. Hänen henkilös-tönsä oli kertonut, että lapsiperheiden erinäiset tukipalvelujärjestelmät ovat seka-laiset ja vaikeasti löydettävissä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää huoltajien kanssa tapahtuvaa yhteis-työtä varhaiskasvatuksessa, koska toimeksiantajan mukaan varhaiskasvattajat kokivat, että heidän tietotaitonsa eri tukipalveluista olivat vaillinaiset ja pirstalei-set. Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa mahdollisimman kattavasti tietoa eri tukipalveluista, joista voi olla hyötyä lapsen ja perheen haastavissa elämäntilan-teissa, koska toimeksiantajan mukaan haasteet ovat moninaistuneet ja lisäänty-neet. Opinnäytetyömme lopullisena tuotoksena oli tuottaa selkeä ja konkreettinen tukipalveluopas varhaiskasvattajien työvälineeksi, jonka avulla varhaiskasvatta-jien pirstaleiset tietotaidot voivat selkeytyä ja sisältötieto voi syventyä. Tiedon li-sääntyminen voi vahvistaa kasvattajien ja huoltajien välistä vuorovaikutusta sekä luottamuksellista suhdetta ja samalla se tukisi kokonaisvaltaisesti laadukasta var-haiskasvatusta.

Opinnäytetyömme oli toiminnallinen ja prosessi eteni Kari Salosen (2013, 16) konstruktivistisen mallin mukaan, koska mallissa korostuu yhteisöllinen ja osallis-tava näkökulma. Prosessin alussa syvennyimme aiheeseen liittyvään teoreetti-seen taustaan sekä aikaisempiin aiheeseen liittyviin tutkimuksiin, jotka

esittelemme raportissamme. Halusimme tuoda opinnäytetyöhön myös varhaiskasvattajien omat näkemykset, sillä Salosen (2013, 16) mukaan opas olisi tarkoituksenmukainen, jos oppaan laatimiseen on hyödynnetty muita toimijoita, joten osallistimme heidät dialogiseen keskusteluun ja learning cafeseen. Näiden kolmen elementin avulla kokosimme tukipalveluoppaan varhaiskasvattajien selkeäksi ja konkreettiseksi työkaluksi. Valmiin raporttimme tarkoitus on laajentaa ja syventää varhaiskasvattajien teoreettista tietoa, joiden avulla he voivat kehittää huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppaan tarkoitus on auttaa konkreettista työtä varhaiskasvatuksessa.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Mitä varhaiskasvatus on?

Varhaiskasvatus voidaan käsittää yhteiskunnallisena palveluna, joka sisältää kolme tärkeää osa-aluetta eli opettamisen, hoitamisen ja kasvattamisen näkökulmat (Hännikäinen 2013, 29). Varhaiskasvatuksen päätehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa tuetaan myös lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistään syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opittujen tietojen ja taitojen tulee vahvistaa lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia heidän kasvatustyössään sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämäänsä tai opiskeluun. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §3.)

Varhaiskasvatuksen tavoite määritellään myös siten, että sen tarkoitus on tuottaa lapselle suunnitelmallista ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §3). Leskenoja (2019, 29) määrittelee pedagogiikan olevan kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon pohjautuvaa ammattihenkilöstön tekemää tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa lasten oppimisen ja hyvinvoinnin toteutumiseksi, jota toteutetaan varhaiskasvatuksen arjessa.

Varhaiskasvatuksen toiminnoissa on tärkeää huomioida, että kasvattajat tukevat lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Huomioitava asia on, että kaikilla lapsilla on yhdenvertainen mahdollisuus varhaiskasvatukseen. Yksilöllinen huomioiminen ja tuen tarpeen tukeminen sekä vuorovaikutuksen kehittäminen on nostettu varhaiskasvatuksessa esille tärkeiksi elementeiksi. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §3.)

Suomessa varhaiskasvatusta toteutetaan kuntien tai yksityisten järjestämässä päivähoitossa, esiopetuksessa sekä aamu- ja iltapäiväkerhoissa. Varhaiskasvatustalvet ovat keskeinen toimintakokonaisuus lapsiperheiden sosiaalipalveluissa ja tukijärjestelmässä. Julkisen varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea vanhempien vanhemmuutta ja lapsen kasvatusta. Varhaiskasvatuslaissa on säädetty muun muassa, että lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on varhaiskasvatuksessa annettava säännöllisesti mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §2, §20.)

2.2 Varhaiskasvatustyötä ohjaavat asiakirjat

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista, jota ohjaavat useat velvoitteet ja säädökset. Varhaiskasvatustyö perustuu muun muassa Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatuslakiin, varhaiskasvatusta koskevaan asetukseen sekä varhaiskasvatussuunnitelma perusteisiin (Opetushallitus 2018, 15). Opinnäytetyömme kannalta oleellisin velvoittava asiakirja on varhaiskasvatuslakiin perustuva varhaiskasvatuksen perusteet, jonka opetushallitus on laatinut. Varhaiskasvatuksen perusteiden tarkoitus on tehdä varhaiskasvatuksesta yhdenvertaista koko maassa (Opetushallitus 2018, 7; Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §21).

Opetushallitus määrää valtakunnallisen varhaiskasvatuksen sisällöstä, mutta paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ovat kunnan tai yksityisen palvelun järjestäjien velvoitteita, johon otetaan huomioon muun muassa paikalliset pedagogiset painotukset tai erityispiirteet (Opetushallitus 2018, 8). Varhaiskasvatusta järjestävän tahon tulee myös laatia jokaiselle lapselle yksilöllisesti

varhaiskasvatussuunnitelma, johon asetetaan kasvattajien toiminnalle pedagogiset tavoitteet eli kasvatukselliset keinot, joilla tuetaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön ja lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa, johon huomioidaan myös lapsen omat mielipiteet ja toiveet. Varhaiskasvatusperusteiden mukaan lapsen suunnitelmaa on arvioitava vähintäänkin vuosittain ja siihen merkataan lapsen mahdolliset tuen tarpeet. (Opetushallitus 2018 9–11; Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §21 - §23.)

Varhaiskasvatuslaissa ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korostetaan varhaiskasvatuksen pedagogista luonnetta, joka rakentuu kasvatuksen, opetuksen ja hoidon, kaikissa arjen toiminnoissa. Pedagoginen toiminta on aina tavoitteellista ja suunnitelmallista. Sen tavoite on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista. (Opetushallitus 2018, 36.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa korostetaan, että varhaiskasvatuksen toimintojen, oppimisympäristöjen sekä siellä vallitsevien suhteiden on tuettava lapsia tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti huomioiden laaja-alainen osaaminen. Laaja-alaisen osaamiseen on laadittu viisi osa-aluetta, joita on ajattelu ja oppiminen, kulttuuri osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsensä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Näiden taitojen harjoittelu aloitetaan jo varhaiskasvatusiässä lapsen arkitoiminnoissa ja prosessi jatkuu koko lapsen elämänkaaren ajan. (Opetushallitus 2018, 42–48.)

2.3 Varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys

Varhaiskasvatuksen perusteissa kuvataan myös lapsen oppimisen alueet, joiden tarkoitus on edistää laaja-alaista osaamista. Oppimisen alueita ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössämme ja kasvan, liikun ja kehityn (Opetushallitus 2018, 48).

Oppimisen alueet ovat pedagogisen toiminnan keskeisiä sisältöjä ja ohjaavat monipuoliseen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Oppimisen osa-alueita toteutetaan toimintojen sisällä ja niitä sovelletaan lasten kiinnostuksen ja toiveiden sekä osaamisen mukaan. Kielellisten taitojen tukemisen tarkoitus on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä. Ilmaisutaitoja tuetaan erilaisten musiikillisten, kuvallisten, sanallisten ja keuhollisten keinojen avulla. Minä ja meidän yhteisömme -osio käsittää tutustumisen erilaisiin yhteisöihin sekä tulevaisuuden pohdinnan. Itsensä huolehtimisen ja arjen taitoja käsitellään kasvan, liikun ja kehityksen osiossa. (Opetushallitus 2018, 42–48.)

2.4 Varhaiskasvatustuettujen lapsen tukiprosessi

Moni suomalainen lapsi kuuluu varhaiskasvatukseen piiriin. Varhaiskasvatustuettujen mukaan varhaiskasvatukseen päätehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa sekä lisäksi tukea huoltajia heidän kasvatustyössään (Varhaiskasvatustuettu 540/2018, §3). Halmeen ja Perälän tutkimuksessa (Halme yms. 2014,15, 216) tuli esille, että pahoinvointi on lisääntynyt suomalaisissa lapsiperheissä, vaikka kaikilla on nykyisin oikeus varhaiskasvatukseen. Tutkimuksessa myös ilmeni, että haasteet ovat nykyisin moninaisia, jotka liittyvät usein myös vanhemmuuteen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto (2018) mukaan, että huoltajien pahoinvointi näkyy suoraan myös lasten hyvinvointiin ja sitä kautta lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen.

Lapset voivat siis toisin sanoen oireilla perheen arjen sisäisten haasteiden takia, mihin myös varhaiskasvatukseen tulisi puuttua. Tähän varhaiskasvatukseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota, sillä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen kuuluu riittävän ajoissa tuen tarpeiden tunnistaminen. Kasvattajien tulee myös huomioida tarkoituksenmukaisen tuen järjestäminen kaikille lapsille, jotka niitä tarvitsevat. (Opetushallitus 2018, 54). Varhaiskasvatustuettussa varhainen tunnistaminen ja puuttuminen ovat lasten ja perheiden tukemisen ja ongelmien ehkäisyn kannalta keskeistä, jonka avulla voidaan ehkäistä ongelmien syntymistä ja kasaantumista (Halme & Perälä 2014, 216).

Varhaiskasvatuksessa olevan lapsen tuen tarve on yksilöllistä, ja joillekin lapsille voi riittää varhaiskasvatuksen yksittäiset järjestelyt esimerkiksi lapsiryhmän jaot pienempiin ryhmiin. Joskus lapsen haasteet voivat olla monisyisiä, ja lapset voivat tarvita samanaikaisesti monia tuen tarpeita, joita voidaan tukea esimerkiksi lapsiperhepalveluiden, kuten neuvolapalvelujen ja varhaiskasvatuksen yhteistyön avulla. (Opetushallitus 2018, 55.)

Jos kasvattajalla herää huoli lapsesta, lapsen tukiprosessi aloitetaan huolesta keskustelemisella omassa työyhteisössä sekä huoltajaan ollaan ensisijaisesti yhteydessä (Opetushallitus 2018, 56). Keskustelun apuna voidaan käyttää huolen vyöhykkeistöä, joka on lasten, perheiden ja kasvattajien konkreettinen yhteistyön väline. Tämän avulla pyritään luomaan yhteistä näkemystä huolesta. Huolen asteikolla kasvattaja pyrkii jäsentämään kokemaansa ja arvioimaan omien auttamisensa riittävyyttä sekä lisävoimien tarvetta. Nostaessaan huolen esille kasvattaja hahmottaa huolen konkreettisesti itselleen ja työyhteisölleen. Samalla kasvattaja pyytää huoltajia mukaan dialogiseen yhteistoimintaa ja miettimään lapsen tilannetta ja tarvittavia tukitoimia huolen hälventämiseksi. (Pyhämielinen & Koskimies 2009, 188–191.)

Kaikissa huolen havainnoinnin tilanteissa pyritään ensisijaisesti toimimaan yhteistyössä huoltajien kanssa (Heino 2014, 286). Kasvattajien tulee ensisijaisesti pohtia omia tukikeinoja, ja miten he itse voivat esimerkiksi oppimisympäristön muokkaamisella, omalla vuorovaikutuksella tai ryhmien joustavalla muokkaamisella vaikuttamaan huolen kaikkoon (Opetushallitus 2018, 56).

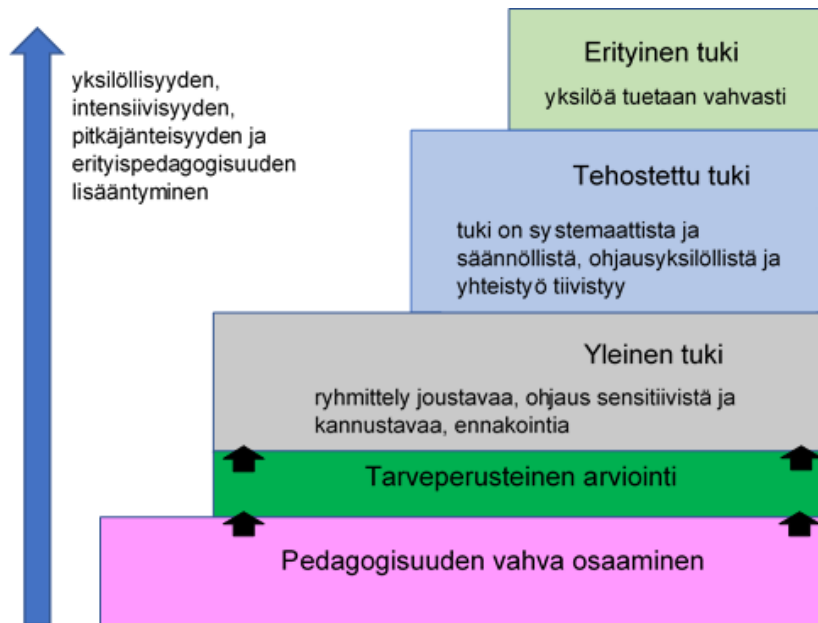
Varhaiskasvatuksen ympäristössä lapsen tukeen voi kuulua myös erilaisten kuvakorttien käyttäminen, lapsikohtainen ohjaaminen ja erilaiset apuvälineiden käyttö, joita ovat esimerkiksi kuulosuojaimet, painopeitto, aktiivisyyny. Jos kasvattajat kokevat omista järjestelyistään huolimatta, että heidän omat tukikeinonsa eivät riitä, he voivat pyytää myös varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultointia tai muiden lapsia ja perheitä koskevien palvelujen kautta tukea lapsen haasteisiin, kuten lastenneuvolasta, kasvatus- ja perheneuvolasta tai vammaispalveluista. Tästä syystä on tärkeää, että paikalliset lasten ja perheiden palvelut

muodostavat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden lapsen tuen järjestämisessä. (Opetushallitus 2018, 55–57.)

Jos lapsen tuen tarpeet ovat sellaisia, että niihin voidaan puuttua varhaiskasvatuksen ympäristössä, varhaiskasvattaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja voivat pohtia varhaiskasvatuksen omia tukikeinoja. Tukikeinot voivat sisältää muun muassa pedagogisia-, rakenteellisia- ja hyvinvointia tukevia järjestelyitä, (Opetushallitus 2018,73) joita voi olla myös tukiopeutus, erityisopetus, avustajapalvelut ja erityiset apuvälineet, joita käytetään ja toteutetaan varhaiskasvatuksen ympäristössä (Opetushallitus 2021).

Joensuun varhaiskasvatuksessa on käytössä tähän niin sanottu asteikko, jota kutsutaan kolmiportaisen tuen malliksi. Mallin tarkoituksena on saada lapsen ja perheen tukitoimet vastaamaan heidän tarpeisiinsa (Turja 2017, 149–151). Kolmiportaisessa mallissa portaita on kolme, joista lapsi voi kerrallaan saada näistä vain yhtä tukea kerrallaan, mutta tarvittaessa siirtyä seuraavan tuen portaalle. Kaikilla portailla voidaan käyttää kaikkia eri tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätökseen perustuvaa erityisopetusta (Opetushallitus 2018, 75).

Kuviossa 1 on kuvattu mukaillen Joensuun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman 2018 mallia, osoittaa tuen koostuvan kolmesta pää portaasta. Yleinen tuki, jossa lapselta tuen tarvitsemiseksi ei edellytetä erityisiä tutkimuksia tai monialaista asiantuntijayhteistyötä. Tuen antaminen perustuu henkilöstön osaamiseen, kuten hyvään ammatilliseen yhteistyöhön, vahvaan ammatilliseen perusosaamiseen sekä lapsen kehityksen ja tuen tarpeen tunnistamiseen sekä tarpeeseen vastaamiseen päivittäisissä toiminnoissa esimerkiksi pienryhmätoiminnassa.

Kuvio 1. Kolmiportaisen tuen malli. (Joensuun varhaiskasvatussuunnitelma 2018.)

Tehostetussa tuessa päätöksen aloittamisesta tekee varhaiskasvatuksen erityisopettaja sen perusteella, jos varhaiskasvatuksen henkilöstölle tai huoltajille on herännyt huoli lapsen kehityksestä. Tuen antaminen tapahtuu yhteistyössä perheen ja henkilöstön kanssa, niin, että kaikkien asiantuntijuutta hyödynnetään lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Erityisessä tuessa tuki on lapsen kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukemista, jossa toimitaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa. Tuki edellyttää henkilöstön erityispedagogisen osaamisen vahvistamista kuten perehtymistä yksilöllisesti tarjottuun tukimuotoon ja käytänteiden muuttamista ryhmän toiminnassa huomioimaan lapsen yksilöllistä tarvetta. Tuen tarpeen ratkaisu tehdään perustuen monialaiseen asiantuntija-arvioon lapsen kehityksen ja oppimisen tilanteesta. (Opetushallitus 2018, Joensuu 2018, 75–80.)

2.5 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillisella yhteistyöllä tarkoitetaan eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhteistyötä, jonka keskiössä on tietotaidon ja tunteiden sekä oman asiantuntijuuden jakaminen vuorovaikutuksessa erilaisissa tiimeissä ja verkostoissa (Koskela 2013). Varhaiskasvatuksen moniammatillisessa yhteistyö

ryhmässä voivat olla esimerkiksi toimintaterapeutit, psykologit, puheterapeutit, lastenneuvola tai sosiaaliohjaajat. Lapsen tukimuotoja pohdittaessa voidaan toteuttaa yhteinen moniammatillinen yhteistyö palaveri, johon osallistuvat lapsen tukitoimien suunnittelemiseen, määrittelemiseen ja arvioimisen kannalta tärkeimmät yhteistyökumppanit. (Opetushallitus 2018, 76, 80.) Palaverien tavoitteena on tuoda esille jokaisen tahon tuki ja osaaminen, joiden avulla pyritään ammatillisesti tukemaan kokonaisvaltaisesti lapsen ja perheen omia voimavaroja (Pyhäjoki & Koskimies 2009, 195).

Huolen suuruus vaikuttaa moniammatillisen yhteistyöryhmän toimintaan. Tuntuvien huolien tilanteissa tarvitaan jäsentyneitä palaveriteita, jotka lisäävät osapuolien sitoutumista ja vastuuta sekä selkeyttävät tilannetta. Tilanteessa käydään läpi nykytilanne, jossa huomioidaan kaikkien näkökulmat ja suunnitellaan yhteistyössä suunnitelma. Suunnitelmassa ilmenee kaikkien osallistujien täsmälliset ja konkreettiset tukitoimet sekä milloin suunnitelman toteutumista arvioidaan seuraavan kerran. Kun taas pienemmissä huolissa tukeen voi riittää esimerkiksi puheterapeutin konsultointi. (Pyhäjoki & Koskimies 2009, 192–194.)

Lasta koskevat huolet tulisi aina ensisijaisesti keskustella huoltajien kanssa. Varhaiskasvattajan tulee tiedostaa aina, että lasta havainnoidessa kasvattajan tulee huomioida aina lapsen etu. Lain mukaan kasvattajan on puututtava myös ilman huoltajien suostumusta, jos he ovat saaneet työssään tietää lapsen kehityksen tai olosuhteiden olevan vaarassa tai lapsen oma käyttäytyminen vaarantaa itsensä tai muita. (Lastensuojelulaki 417/2007.) Lastensuojelullisissa tai suuren huolen asioissa taikka konsultointi apuna Joensuussa toimii sekä huoli-, että lastensuojelunilmoitusten vastaanottoon ja konsultointiapuun kehitetty palvelutarpeen arviointitiimi. Siun Soten (2021) mukaan tiimi aloittaa ilmoituksen jälkeen palveluntarpeen selvittämisen, jossa tiimi arvioi ilmoituksen perusteella, onko sillä mahdollinen kiireellisen lastensuojelun tarve vai soviiko ennaltaehkäisevän lapsiperheen palveluntarpeen arviointi. (Siun Sote 2021.)

3 Lapsen haastava käyttäytyminen

3.1 Haasteiden ilmeneminen

Ahosen (2017, 28–29) mukaan lapsen haastava käyttäytyminen on yksi kuormittavista tekijöistä varhaiskasvatuksessa. Ahonen määrittelee, että haastavuuden määritelmä on monisyinen, mutta haastavana käyttäytymisenä pidetään useimmiten lapsen aggressiivista ja uhmakasta käyttäytymistä, ylivilkkauden ja tarkkaamattomuuden, voimakkaiden tunnepurkauksien ja voimakkaan vetäytymisen käyttäytymisen haasteita. Ahonen tiivistää, että haastava lapsi käyttäytyy tavalla tai toisella haasteellisesti ja voi mahdollisesti häiritä omalla toiminnallaan lähiympäristössä olevia kanssaeläjiä. (Ahonen 2017, 28–29.)

Haastavan käyttäytymisen määritelmässä tulisi kuitenkin olla melko neutraali, sillä turhaa määritelmää yritetään välttää, sillä niihin voi liittyä suuri riski saada väärää tietoa tai ennakkokäsityksiä, miten lapsen kanssa tulisi toimia. Kaikkialla varhaiskasvatuksessa kuitenkin kohdataan haastavasti käyttäytyviä lapsia ja lapsia diagnosoidaan. Suomessa diagnoosin saamiseen tarvitaan usein perusteelliset tutkimusjaksot, joihin voi esimerkiksi osallistua varhaiskasvatuksen erityisopettajat, psykologit, toimintaterapeutit ja neurologit. Diagnoosin ansiosta poikkeavalle käyttäytymiselle saadaan syy ja selitys, joka voi helpottaa haastavasti käyttäytyvän lapsen ja kasvattajien arkea. Ahonen painottaa, että silti yhteenkään lapseen ei saa suhtautua diagnoosiin perustuen. (Ahonen 2017, 54–56.)

Varhaiskasvatuksessa haastavaa käyttäytymistä ilmenee melko usein siellä missä on paljon lapsia. Kun lapsia on paljon samassa tilassa, se voi aiheuttaa melua, riehumista, jatkuvaa puhetta, ärsyttämistä, jotka omalta osaltaan kuuluvat lapsen normaaliin kasvuun. Nämä tilanteet voivat olla koko ryhmälle haastavia ja erityisesti haastavalla tavalla käyttäytyvälle itselleen. (Kerola & Sipilä 2017, 23.) Liisa Ahosen (2017) mukaan haastavien tilanteiden ilmentyminen voi johtua myös osaltaan ympäristön eli varhaiskasvatuksen rakenteellisista asioista esimerkiksi isoista ryhmäkoosta. Lapsi voi siis reagoida ympäristöstä johtuvista

seikoista, vaikka lapsella ei olisi haasteita omassa kehityksessään tai oppimisessaan (Ahonen 2017, 150–151).

Kerolan ja Sipilän (2017, 20) mukaan lapsen haastava käytös voi ilmetä esimerkiksi puheenmuutoksena, tunnetilojen muutoksena ja fyysisen tilan muutoksena. Lapsen puheen muutokset voivat näyttäytyä solvaavana tai epäluuloisena kielenkäyttönä, puherytmin epätasaisuutena tai sanattomuutena. Tunnetilojen osalta muutoksia voi huomata tunnetilan kireydessä, kiihtyneisyydessä, ärtyneisyydessä tai ahdistuneisuudessa. Fyysisen tilan muutoksia voivat olla motorinen levottomuus, tuijottaminen, vetäytyvyys ja takertuvuus. (Kerola & Sipilä 2017, 20.)

3.2 Haasteisiin puuttuminen

Varhaiskasvatuksessa haastaviin tilanteisiin tulee puuttua ja varhaiskasvattajan tulee pohtia, miten haastavaan tilanteeseen puututaan (Kerola & Sipilä 2017, 28). Haasteellisten tilanteiden ehkäisemisessä hyvänä tapana on olla aidosti läsnä lasten kanssa tilanteissa. Oikeaa läsnäoloa on välittäminen juuri siinä oikeassa hetkessä, kuunnella lasta sekä arvostaa lasta sellaisena kuin hän on (Viljamaa 2014, 6).

Haasteelliset tilanteet kuormittavat usein työntekijöitä, mutta erityisesti haastavissa tilanteissa kasvattajan tulisi vielä enemmän kiinnittää omaan toimintaansa huomiota. Jos esimerkiksi lapsi kokee epävarmuutta, kasvattajan tulee vastata siihen varmuudella ja luoda turvallisuuden tunnetta lapselle. (Kerola & Sipilä 2017, 29.) Tilanteessa tulisi pohtia sitä, minkälainen kasvattajan oma äänensävy on ja sen voimakkuus sekä miten katsekontakti sekä vuorovaikutus vaikuttaa tilanteeseen. Jokainen tilanne voi olla erilainen, mutta kun siihen löydetään keinot, on hyvä alkaa miettiä tilanteeseen johtaneita syitä, miten voisimme ennaltaehkäistä sitä tulevaisuudessa ja millä tavalla voimme parantaa toimintaamme. (Kerola & Sipilä 2017, 28.)

4 Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

4.1 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä on määritelty kirjallisuudessa moninaisesti ja monin eri termein. Aikaisemmin puhuttiin vanhempien ja kasvattajien välisestä yhteistyöstä kasvatusyhteistyön tai kasvatuksellisen kumppanuuden nimikkeillä, joka korvattiin 2000-luvun alussa käsitteellä kasvatuskumppanuus (Rimpelä 2013, 31). Vuonna 2018 laadituissa varhaiskasvatuksen perusteissa puhutaan huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä (Opetushallitus 2018, 34.)

Vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä on eri vuosikymmenillä kuvailtu monin eri tavoin. Selkeistämme käsitteiden kirjoa ja puhumme opinnäytetyössämme huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, jonka tavoitteena on edistää huoltajien ja henkilöstön sitoutumista lapsen terveelliseen ja turvalliseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Tämän yhteistyön keskeisiä elementtejä ovat tasa-arvoinen vuorovaikutus, luottamus ja keskinäinen kunnioitus. Lisäksi Kangas yms. muut korostavat, että yhteistyöhön kuuluu perheiden moninaisuuden ja yksilöllisten tarpeiden huomioiden sekä vanhemmuuden tukeminen (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 101).

Yhteistyö huoltajien kanssa alkaa lapsen saapuessa varhaiskasvatukseen, (Kaskela & Kekkonen 2006, 16–18). Tämä on yleensä neuvolan ohella ensimmäinen ja tärkeä kodin ulkopuolinen paikka (Rimpelä 2013, 26). Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten tasapainoista kehitystä aina eleiden kopioimisesta ja seisomaan oppimisesta koulunkäynnin aloittamiseen. Yksi tärkeä elementti varhaiskasvatuksessa on huoltajien tukeminen ja tiedon lisääminen heidän oman lapsensa kasvattamisessa. (Crystal S. Lim & Elizabeth M. Schneider & David M. Janicke 2018, 76–80).

Varhaiskasvatuksen perusteissa määritellään, että yhteistyöllä on erilaisia tehtäviä, joilla pyritään varhaiskasvattajien ja huoltajien väliseissä vuorovaikutustilanteissa löytämään yhteiset toimintatavat ja sitoutumaan niihin, jotka tukevat parhaiten lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen osa-alueita (Opetushallitus 2018, 34).

Kaskelan ja Kekkonen mukaan huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö perustuu neljään kokonaisuuteen eli dialogiin eli vuoropuheluun, luottamukseen, kunnioittamiseen ja kuulemiseen. Dialogin kannalta keskeisintä on sujuva vuoropuhelu yhdessä huoltajien kanssa, jossa pyritään yhteisen ymmärryksen luomiseen. Huoltajien kanssa käydyssä vuoropuhelun aikana luottamus kehittyy ja saadaan suunniteltua yhteisiä tavoitteita. Luottamuksen rakentaminen liittyy vahvasti, kuinka varhaiskasvattajat kommunikoivat huoltajien kanssa. Kommunikaatio johtaa kunnioittamiseen, sillä kun ihminen kokee tulleensa kuulluksi ja ymmärretyksi on molemmin puolinen kunnioitus helpompi rakentaa. Nämä yhdessä luovat hyvän pohjan huoltajien ja varhaiskasvattajien väliselle yhteistyölle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36–38.)

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi on kuvannut neljä eri laatuindikaattoria, joiden avulla luodaan huoltajien kanssa yhteistyötä. Lasta ja hänen huoltajiaan tulee arvostaa, heidän kanssaan luodaan avoin ja luottamuksellinen suhde, kunnioitetaan huoltajien asiantuntemusta omasta lapsestaan sekä kasvattajilla tulee olla ammatillinen tieto ja osaaminen. (Kangas yms. 2021, 100–104.)

4.2 Lapsiperhepalvelut

Lapsiperhepalvelut ovat lapsiperheille kohdennettuja palveluita, jotka ovat tarkoitettu lapsiperheille antamaan ja auttamaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti perheitä heidän arjessaan. Lapsiperhepalveluita ovat muun muassa varhaiskasvatuksen palvelut, esiopetus, iltatunneet ja aamupäivätoiminnot, neuvolat, kasvatus ja perheneuvonta, lastensuojelu, huoltajuus, ja erilaiset perhekeskukset. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021) Oleellimmat palvelut opinnäytetyömme kannalta

ovat neuvola, kasvatus, perheneuvonta, lastensuojelu, huoltajuus ja erilaiset perhekeskukset, joita avaamme seuraavassa osiossa.

Neurolat tekevät yhteistyötä varhaiskasvatuksen, lastensuojelun, sosiaalitoimen ja erikoissairaanhoidon vastaavien toimijoiden kanssa. Äitiys- ja lastenneuvoloitten tehtävänä on järjestää neljä vanhemmuutta tukevaa terveystarkastusta, joiden tarkoitus on arvioida koko perheen terveyttä, hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Kasvatus- ja perheneuvonnan tarkoitus on antaa tukea lapsille ja perheille sekä se on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu. Sieltä saa asiantuntija-apua lasten tai perheen ongelmassa ja sitä kautta voidaan antaa lausuntoja muille viranomaisille lapsen ja perheen hyvinvoinnin turvaamiseksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.)

Esimerkkejä avun tarpeesta voi olla lapsen kehityksen ja käyttäytymisen huolet, vanhempien tarvitsema apu vanhemmuuteen tai vaikea elämäntilanne. Kasvatus- ja perheneuvolan asiantuntijoita ovat psykologit, sosiaalityöntekijät, lääkärit, puheterapeutit, ja perheneuvojat ja -terapeutit. Perheneuvonnasta saa apua, jos parisuhteessa ja perhe-elämässä on erilaisia ristiriitatilanteita. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.)

Lastensuojelun järjestämisen tarkoituksella on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen tuki ovat ensisijaisen tärkeitä. Ehkäisevässä lastensuojelussa on tarkoitus tarjota apua ja tukea riittävän varhain, jolloin ehkäistään ongelmien syntymistä tai pahenemista. Tärkeä tehtävä ehkäisevän työn toteuttamisessa on neuvolalla, päivähoidolla ja koululla. Huoltajuuskiistoissa asioiden selvittelyssä ja sopimusten teossa auttaa kunnan lastenvalvoja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.)

Perhekeskustoiminnan tarkoitus on koota yhteen erilaisia alueellisia perheiden palveluja, kuten äitiys- ja lastenneuvola, varhaiskasvatuspalvelu, koulu sekä varhaisen tuen ja perhetyön paikalliset palvelut. Kolmannen sektorin palvelut kuten erilaisten järjestöjen ja seurakunnan lapsiperheille järjestämä toiminta voi olla osa perhekeskuksen palveluita. Perhekeskuksen toiminnan tarkoitus on havaita

lasten ja perheiden ongelmia mahdollisimman varhain ja antaa niissä tarvittavaa apua. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.)

5 Aikaisemmat opinnäytetyöt ja tutkimukset

5.1 Opinnäytetyöt

Opinnäytetyömme kannalta on oleellista tarkastella aiempia aiheeseemme liittyviä opinnäytetöitä ja tutkimuksia. Tarkastelimme kahta opinnäytetyötä, jotka käsittelevät varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia tuen tarjoamisesta lapsille sekä vanhempien kokemuksia varhaiskasvatuksen yhteistyöstä. Käsitelimme myös kahta tutkimusta, joissa esiteltiin lapsiperheiden hyvinvoinnin tuloksia. Näissä tutkimuksissa tutkittiin lapsiperhepalveluiden riittävyttä sekä vanhempien kokemuksia tuen tarpeelle ja työntekijöiden kokemuksia tuen tarjoamisessa.

lida Peuran, Maiju Pitkänen ja Roosa Sillanpää (2020) tarkastelevat Hämeenlinnan ammattikorkeakoulun sosionomitutkinnon opinnäytetyössään varhaiskasvatuksen opettajien valmiuksia sekä kokemuksia tarjota tukea lapselle varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa tarkasteltiin erityisesti kasvatusyhteisön merkitystä varhaista tukea tarjottaessa. Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että tiivis yhteistyö erityisopettajan kanssa, ja ajoissa huolen puheeksi ottaminen koettiin tärkeimmiksi seikoiksi varhaisen tuen toteutumisen kannalta. Haasteiksi nostettiin kasvattajien resurssi pula sekä vanhempien kanssa yhteisen ymmärtämisen löytäminen. Päivittäiset keskustelut ja varsinkin varhaiskasvatuskeskustelut nostettiin merkityksellisimmiksi yhteistyön vahvistajiksi. (Peura, Pitkänen, Sillanpää 2020, 24–26, 41–44.)

Adele Mäkelä (2020) tarkasteli Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tehdyssä opinnäytetyössä vanhempien kokemuksia kasvatusyhteistyöstä. Tutkimus toteutettiin määrällisenä tutkimuksena, jossa aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeella, johon vastasi 10 vanhempaa. Tuloksissa ilmeni, että vanhemmat ajattelivat, että kasvatusyhteistyö on yhteisiin kasvatustavoitteisiin perustuvaa

yhteistyötä ja kumppanuutta perheen parhaaksi, dialogista keskustelua, yhteisiin toimintamalleihin perustuvaa yhteistyötä sekä yksilöllisten tarpeiden ja piirteiden huomioimista. Vanhempien mielestä kasvatusyhteistyö toimi 60 prosentin mielestä hyvin ja 40 prosentin vanhemman mielestä he olivat osittain samaa mieltä. (Mäkelä 2020, 13–14, 20.)

5.2 Tutkimukset

Päihdeongelmat ovat varsin yleisiä suomalaisissa perheissä (Heino 2014, 291) ja lapsiperhepalvelut ovat myös kuormittuneet lapsista ja perheistä, joiden ongelmat ovat kasaantuneet. Vaikka tutkimuksissa ilmenee pahoinvoinnin lisääntyneen, viime vuosina on siitä huolimatta leikattu lapsiperheiden palveluja, joilla on heikennetty palveluiden saatavuutta (Pitkänen, Kaskela, Halme & Perälä 2014, 216, 274)

Halmeen, Perälän ja Kansteen (2014) tutkimuksessa, joka oli osa Terveiden ja hyvinvointi laitoksen hankekokonaisuutta, tarkasteltiin lasten ja perheiden palveluja ja niiden johtamista. Tutkimuksessa tarkasteltiin lapsiperheiden tuen tarpeita. Tutkimus oli toteutettu varhaiskasvatuksen ja esi- ja peruskoulun ensimmäisen ja toisen luokan esimiesten, työntekijöiden ja vanhempien näkökulmasta. Tarkastelu perustui 2009 strukturoituun postitse lähetettyyn kyselyyn. Kyselyn palauttivat 955 vanhempaa ja päivähoidon ja esi- ja perusopetuksen työntekijöiltä saatiin 226 vastausta. (Halme, Perälä, Kanste 2014, 15,18.)

Tutkimuksessa ilmeni, että vanhemmilla oli monenlaisia arjessa esiintyviä tuen tarpeita, jotka liittyivät lapsen haasteisiin tai vanhemmuuteen. Pääosin vanhemmat kokivat, että saavat tarvitsemaansa tukea lapsen haastaviin tilanteisiin. Tuloksissa ilmeni, että huomattavasti enemmän huolia esiintyi vanhemmuuteen tai perheeseen liittyviä huolia kuin lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä huolia. Vanhemmuuden huolet liittyivät yhteisen ajan riittämättömyyteen, lähisuhdeväkivaltaan, vanhempien maltin menettämiseen, vanhempien jaksamattomuuteen, vanhemmuuden taitojen riittämättömyyteen, syyllisyyden tuntemiseen, vanhempien päihteiden käyttöön, perheessä esiintyvien mielenterveysongelmien sekä

perheen taloudellisiin vaikeuksiin ja työttömyyteen. Tutkimuksessa nostettiin esille työntekijöiden kokemukset siitä, että lapsien huolet olivat selvästi helpompia tuoda esille kuin vanhemmuuteen liittyvät asiat. Työntekijöiden tuloksissa ilmeni myös, ettei heillä ollut selkeitä toimintamalleja, kuinka vanhemmuutta voidaan tukea omassa yksikössään. (Halme, Perälä & Kanste 2014,15, 19, 21.)

6 Opinnäytetyön lähtökohdat

6.1 Toimeksiantaja ja alustava idea

Opinnäytetyömme toimeksiantaja oli Joensuussa yksityisen varhaiskasvatuksen tuottaja, Päiväkoti Touhula Aarrekartta. Kyseissä varhaiskasvatuksen yksikössä on yhteensä noin 70 lasta ja kasvattajia 10, esimies sekä päiväkotiapulainen. Lapset ovat jaoteltu ryhmiin, oman ikänsä perusteella.

Toimeksiantaja kertoi alkukeskusteluissa, että koki tarvetta tälle tukipalveluopista, koska oma henkilöstö oli kokenut, ettei heidän omat tietotaitonsa riittä palveluiden tarjoamiseen asiakkailleen sekä tukipalveluiden tiedot ovat hankalasti etsittävässä.

6.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää huoltajien kanssa tapahtuvaa yhteistyötä varhaiskasvatuksessa, koska toimeksiantajan mukaan varhaiskasvattajat kokivat, että heidän tietotaitonsa eri tukipalveluista olivat vaillinaiset ja pirstaleiset. Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa mahdollisimman kattavasti tietoa eri tukipalveluista, joista voi olla hyötyä lapsen ja perheen haastavissa elämäntilanteissa, koska toimeksiantajan mukaan haasteet ovat moninaistuneet ja lisääntyneet.

Opinnäytetyömme lopullisen tuotoksena oli tuottaa selkeä ja konkreettinen tukipalveluopas varhaiskasvattajien työväliseksi, jonka avulla varhaiskasvattajien pirstaleiset tietotaidot voivat selkeytyä ja sisältötieto voi syventyä. Tiedon lisääntyminen voi vahvistaa kasvattajien ja huoltajien välistä vuorovaikutusta sekä luottamuksellista suhdetta ja samalla se tukisi kokonaisvaltaisesti laadukasta varhaiskasvatusta.

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

7.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toteutimme opinnäytetyömme toiminnallisena opinnäytetyönä, koska sen avulla voidaan ratkaista jokin ongelma ja jonka tuloksena syntyy jokin malli, opas, esite tai perehdytyskansio, jonka tähtäimenä on työn kehittäminen. Syvennyimme kriittisesti aihetta koskevaan tietoperustaan, sillä Salosen mukaan toiminnallinen opinnäytetyön tulee sisältää tietoperustan, menetelmät, materiaalit ja aineistot, joiden tuloksena lopulta niistä syntyy jokin tuotos (Salonen 2013, 6).

Opinnäytetyömme eteni järjestelmällisesti toiminnallisen opinnäytetyön elementtien mukaisesti, aiheen valinnan, rajauksen, työskentelyn suuntauksen ja organisoinnin sekä tuotoksen kautta arviointiin (Salonen 2013, 5).

7.2 Tiedonhankintamenetelmät

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa mahdollisimman kattavasti tietoa eri tukipalveluista. Käytimme opinnäytetyössämme tiedonhankinta menetelmänä teoreettisesta tiedosta esille tullutta tietoa, kuten alan kirjallisuutta sekä eri internet lähteitä. Hyödynsimme myös dialogista keskustelua, sillä dialogisella menetelmällä voidaan luoda yhteistä ymmärrystä kokonaisuudesta (Holm, Poutanen & Ståle, 2018).

Kävimme keskustelut ja arvioinnit varhaiskasvattajien kanssa yhteisessä vuorovaikutuksessa, sillä toiminnallisessa opinnäytetyössä toiminnan vaiheet etenevät toimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa (Salonen 2013, 6). Dialogisen keskustelun tarkoituksena oli saada varhaiskasvatuksen henkilöstöltä asiantuntevaa tietoa, miten he toimivat silloin, kun he kohtaavat haastavan lapsen työssään? Mitä he konkreettisesti tekevät ja mihin he ovat yhteydessä?

7.3 Osallistavat menetelmät

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu toimijoiden osallistaminen sekä kaikissa kehittämistöissä dialogisuus ja vuorovaikutus ovat tärkeä osa kehittämistyötä, (Salonen 2013, 6) joten osallistavana menetelmänä käytimme opinnäytetyösämme learning cafe menetelmää. Menetelmän tarkoitus keskustelun ja tiedon tuottaminen, jossa keskitytään ennakkoon määrättyjen teemojen ympärille ja kaantumalla pieniin ryhmiin. Pienryhmien tarkoitus on pohtien ja yhteisen keskustelun avulla saada ratkaisuja teemoihin.

Learning cafen aikana ryhmät vaihtavat pöytiä tietyn ajan puitteissa ja pyrkivät pohtimaan aiemman ryhmän tuotoksia ja ideoimaan niitä eteenpäin. Learning cafe:ssa keskustelu ja vuoropuhelu on tärkeässä osassa ja tätä kautta omien ideoiden tuominen esille. Menetelmän kokonaistavoite on löytää kyseisestä teemasta ryhmälle yhteinen mielipide, huomioiden kuitenkin, että toisten ideoita ja ehdotuksia saa kommentoida sekä kyseenalaistaa, mutta tärkeätä on juuri yhteisen mielipiteen löytäminen. (Innokylä 2021.)

7.4 Arviointimenetelmät

Pyysimme varhaiskasvattajilta sovittuina aikoina keskustellen palautetta toiminnastamme, menetelmistämme sekä oppaan sisällöstä ja rakenteesta. Myös me opinnäytetyöntekijät kävimme yhteisiä arviointikeskusteluita omasta työskentelemistämme ja menetelmien valinnoista sekä raportin sisällöstä. Arvioinnissa käytimme kirjaamiamme muistiinpanoja, joita analysoimme ilmastavasti, sillä

toiminnallisessa opinnäytetyössä saatuja aineistoja voidaan käsitellä melko kevyesti ja aineistoja voi olla esimerkiksi erilaiset kenttämuistiinpanot (Salonen 2013,16, 22).

Saimme myös vertaispalautetta muilta opinnäytetyön tekijöiltä sekä ohjaavilta opettajilta, sekä myös ulkopuolisilta henkilöiltä, joten näin koko prosessin ajan meillä oli matkassa mukana arviointia. Saadun palautteen perusteella teimme muokkauksia raporttiimme ja oppaaseemme.

8 Opinnäyteprosessi

8.1 Aloitusvaihe

Opinnäytetyön aloitusvaiheessa pohditaan kehittämisen tarvetta sekä toimintaympäristöä, jossa opinnäytetyö toteutetaan (Salonen 2013, 17). Mielestämme toimeksiantajan löytäminen oli helppoa, sillä kummatkin meistä on toiminut jo vuosia kyseisen toimeksiantajan palveluksessa. Kehittämisen työ idea kiinnosti myös meitä kumpaakin sekä toimeksiantajalta noussut tarve innosti meitä kumpaakin opinnäytetyön tekijää. Opinnäytetyössä esiintyvät prosessin eri menetelmät valikoituvat mielestämme melko vaivattomasti, sillä olimme aikaisemmin syventyneet niiden teoriataustaan. Opinnäytetyössämme käytimme prosessia ohjaavana mallina Salosen (Salonen 2013,16, 22) konstruktivistista mallia (kuvio 2), jossa välillä pysähdytään, arvioidaan ja pohditaan eteenpäin suuntautumista.

Kuvio 2. Opinnäytetyöprosessimme kuvattuna Salosen konstruktivistista mallia mukaillen. (Salonen 2013, 20.)

Aloitusvaiheessa etsitään kehittämistarvetta sekä toimeksiantajaa (Salonen 2013, 17), joten keskustelimme alkuvuodesta 2021 toimeksiantajan kanssa, joka ehdotti omaa henkilöstöltä noussutta tarvetta opinnäytetyömme ideaksi. Sovittuamme toimeksiantajan kanssa idean eteenpäin viemisestä, rajasimme aihetta, sillä realistinen rajaaminen on opinnäytetyön selkeyttämisen kannalta merkityksellistä (Salonen 2013,17).

8.2 Suunnitelmavaihe

Aloitusvaiheen jälkeen siirryimme prosessissa suunnitteluvaiheeseen, jonka aikana tehdään kirjallinen kehittämissuunnitelma eli opinnäytetyönsuunnitelma (Salonen 2013, 17). Työstimme huolellisen suunnitelman keväällä 2021, joka oli kirjallinen kaikkien osapuolien yhteinen sopimus toteuttavasta työstä (Vilka 2015, luku 3). Suunnitelmassamme ilmeni opinnäytetyömme tavoitteet, ympäristö, vaiheet, toimijat sekä eri menetelmät, joita käytetään tutkimuksessa (Salonen 2013,17). Suunnitteluvaiheessa jatkojalostimme aloitusvaiheemme ideamme. Arvioimme valikoituneita toteutusmenetelmiä löytääksemme luontaisen tavan toiminnallemme. Syvennyimme aihetta koskevaan kirjallisuuteen ja jäsenimme ohjaavan opettajan avulla ajatuksiimme. Suunnitelman teko myös aika-aulutti työmme etenemisen ja sitoutti vahvasti meidät suunnitelmaamme. Suunnitelmamme hyväksyttiin toukokuun lopussa 2021.

8.3 Esivaihe

Suunnitteluvaiheen jälkeen alkaa esivaihe, jolloin siirrytään ympäristöön, jossa työskentely tapahtuu (Salonen 2013, 17). Opinnäytetyön suunnitelman valmistuessa haimme tutkimusluvan toimeksiantajaltamme sekä liitimme sen opinnäytetyön raportin liitteiksi sekä lähetimme varhaiskasvattajille etukäteen saatekirjeen, jossa kerroimme lyhyesti opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteen sekä dialogisen keskustelun sekä learning cafeen ajankohdat.

8.4 Työstövaihe

Elokuun loppupuolella 2021 siirryimme työstövaiheeseen, joka Salosen mukaan voi olla vaiheista vaativin (Salonen 2013, 18). Dialogisen keskusteluun osallistui yhdeksän varhaiskasvattajaa, jotka kokosimme saman pöydän äärellä sovittuna ajankohtana. Alustimme keskustelun lyhyesti esittelemällä meidät opinnäytetyön tekijät ja kertomalla opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteen sekä kuinka keskustelu etenee. Aloitimme suunnitellusti kahdella kysymyksellä, jotka olivat, että mitä he tekevät konkreettisesti, kun kohtaavat haastavan lapsen työssään ja kehen he ovat yhteydessä?

Näistä kysymyksistä muotoutui syvällisempi keskustelu aiheiden ympäriltä. Keskustelu puhututti muutamaa työntekijää syvällisemmin ja muutama työntekijä myötäili heidän kertomuksiaan. Toinen meistä opinnäytetyöntekijöistä kirjasi kasvattajilta saadut vastaukset ja toinen meistä toimi vuorovaikuttajana. Keskustelussa pyrimme huomioimaan kaikkien osapuolien puheenvuorot, sillä dialogisen keskustelun edellytykset ovat tasa-arvoisuus, aktiivinen kuuntelu, omien ennakkokäsitysten kyseenalaistaminen sekä keskinäinen luottamus (Holm, Poutanen & Ståle, 2018). Keskustelumme kesti noin tunnin verran. Keskustelun lopussa kokosimme keskustelun, jolla tarkensimme, olimmeko ymmärtäneet esille tuodut asiat oikein.

Keskustelun jälkeen pidimme refleктоivan palaverin, jossa arvioimme ja pohdimme dialogista keskusteluamme. Dialogisessa keskustelussa varhaiskasvattajien kanssa nousi useasti esille, että varhaiskasvattajilla oli suppea tietämys siitä, minne he voivat olla yhteydessä ja miten toimia, jos he kohtaavat haastavan lapsen tai perheen. Esille nousi myös, vaikka he tiesivätkin eri tukipalveluita, he eivät osanneet yhdistää niitä perheelle tarjottaviksi palveluiksi.

Havainnoimme myös, että keskustelussa muutama kasvattaja oli seuraajan roolissa ja myötäili muiden kerrontaa. Näiden keskeisten asioiden perusteella, me opinnäytetyön päädyimme, että haluamme vielä tarkemmin selvittää varhaiskasvattajien omat näkemykset ja ajatukset, siten, että jokaisen kasvattajan ääni tulisi kuulluksi. Keskeisiksi teemoiksi varhaiskasvattajien keskusteluista sekä teoreettisen tiedon pohjalta nousivat tärkeimmiksi teemoiksi haastava lapsi, perhe ja varhaiskasvattajat, jotka koettiin opinnäytetyömme kannalta merkityksellisimmiksi avainhenkilöiksi, erinäisten haasteiden kohtaamisessa. Kirjasimme näiden teemojen alle lisäksi apukysymyksiä, joiden avulla saamme tarkemman näkemyksen asiasta varhaiskasvattajilta. Nämä apukysymykset näkyvät liitteessämme (liite 2), sekä avaamme ne myöhemmin raportissamme.

Toteutimme Learning Cafe elokuun puolessa välissä 2021, samaisessa varhaiskasvatuksen yksikössä. Menetelmäämme osallistui yhdeksän varhaiskasvattajaa lasten lepohetken aikana, koska näin mahdollistimme mahdollisimman monen varhaiskasvattajan pääsyn paikalle. Huomioimme menetelmän valinnassa alun perin varhaiskasvatustyön hektisyyden, että Learning cafe`n prosessi on yksinkertainen, jossa keskitytään joidenkin teemojen ympärille tai kysymysten ratkaisuihin (Innokylä 2021).

Toimintamme avattiin lyhyellä kertauksella, jossa ilmeni opinnäytetyömme pääidea. Kertasimme myös lyhyesti viimekertaisen dialogisen keskustelumme koostusti ja esittelimme valikoituneet teemat, jotka olivat koottu henkilöstön omista näkökulmista ja koko yhteisön yhteisen ymmärryksen löytymisen tuotoksina (Holm yms. 2018). Esittelimme kasvattajille lyhyesti Learning cafe`n kulun ja ja oimme varhaiskasvattajat kolmeen eri ryhmään, eri pöytien ääreen. Olimme

asettaneet jo etukäteen pöydille kartongit, joihin oli valmiiksi kirjoitettu aiheet ja apukysymykset.

1. Haastava lapsi: Millaisia yleisempiä haasteita varhaiskasvatuksen lapsilla esiintyy? Miten toimitte silloin? Kehen olette yhteydessä?

2. Perhe: Mitä yleisempiä haasteita perheen sisällä voi esiintyä? Miten toimitte? Keneen olette yhteydessä?

3. Kasvattajat? Mitkä tilanteet vaativat puuttumista? Mihin te olette yhteydessä?

Aikataulutimme pienryhmäkeskustelut siten, että jokaisella ryhmällä oli 10 minuuttia aikaa pohtia yhdessä ja kirjata kartongille yhteiset pohdinnat, jonka jälkeen pienryhmä vaihtoi pöytää ja aihetta. Huomioimme menetelmässä väljän ajankäytön, sillä pienryhmät näkivät toisten pohdinnat, joka voi aiheuttaa lisää ideointia (Innokylä 2021).

Huolehdimme, että kaikki ryhmät kiersivät kaikki kolme pöytää ja kolme aihetta apukysymyksineen. Näin jokainen pienryhmä sai vastata kaikkiin aiheisiin oman näkemyksensä. Esittelimme kaikkien pöytäryhmien saamat tuotokset loppukeskustelun aikana ja kävimme läpi myös yhteenvedona varhaiskasvattajien yhteiset ajatukset ja näkökulmat. Keskustelun jälkeen pyysimme myös palautetta tämänkaltaisesta työskentelystä, jossa kasvattajat nostivat learnig cafe:n olevan pohdiskelevampi menetelmä kuin dialoginen keskustelu, koska toisten vastaukset toivat omaan ajatukseen lisää ideoita. Lopussa vielä kerroimme, kuinka opinnäytetyömme työstäminen jatkuu ja kerroimme lyhyesti, kuinka varhaiskasvattajat pääsevät arvioimaan tulevaa opastamme. Kokonaisuudessaan learning cafe kesti tunnin verran.

Toimeksiantajan kasvattajien kanssa käydyssä keskustelussa myös huoltajien tukeminen hoitosuhteen alusta asti nousi erittäin merkitykselliseksi. Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että varhaiskasvatuksen päätehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa sekä lisäksi tukea huoltajia heidän kasvatustyössään (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §3). Kasvatustyötä korostettiin myös Halmeen yms. tutkimuksessa, jonka mukaan erityistä huomiota tulisi kiinnittää varhaiskasvatuksessa

vanhemmuuden vahvistamiseen, sillä sen tukemisella on merkitystä lapsen hyvinvointiin (Halme & Perälä 2014, 216). Kasvattajat kuitenkin kertoivat, että varsinkin laajemmissa ja monimutkaisemmissa lasten tai perheiden haasteissa, heidän omat tietotaidot ovat puutteellisia, eikä heillä ole selkeää toimintamallia, kuten myös sama korostui Halme yms. tutkimuksessa. Esille nousi myös vanhemmuuteen liittyvät haasteet, jotka koettiin haasteelliseksi tuoda esille (Halme, Perälä & Kanste 2014,15–21).

Haasteellisuus korostui myös Mäkelän ja Peuran ym. opinnäytetöissä, jossa esitettiin, että varhaiskasvattajien ja huoltajien välisissä suhteissa olisi kehitettävää, niin suhteen luomisessa kuin yhteisen ymmärryksen luomisessa (Mäkelä 2020,20 & Peura, Pitkänen & Sillanpää 41). Näiden teoreettisten, aikaisempien tutkimuksien ja toimeksiantajan kasvattajien keskustelujen perusteella voidaan todeta, että lapsen hyvinvointi rakentuu kokonaisvaltaisesti koko perheen hyvinvoinnista, jota tulee tukea varhaiskasvatuksessa eri vuorovaikutustilanteissa.

8.5 Tarkistusvaihe

Prosessin kolmas vaihe on tarkistusvaihe, jossa arvioidaan yhdessä tuotosta. Palautteen perusteella konstruktivisen mallin mukaan tuotos voi palata takaisin työstövaiheeseen tai se voidaan siirtää prosessissa eteenpäin (Salonen 2013, 16). Tämän ensi vaiheen aikana prosessoimme varhaiskasvattajilta saatua aineistoa ja suunnittelimme, muokkasimme ja kokosimme aineiston avulla tukipalveluopasta sekä työstimme raporttia eteenpäin. Peilasimme saatuja tuloksia teoreettiseen viitekehyksemme ja käsitteisiimme, sillä tulkinta muodostuu vasta sitten, kun tutkimusaineisto on käsitelty ja tulkittu teoreettisen viitekehyksen avulla (Vilkkä 2015, luku 5).

Muokkasimme syksyn 2021 aikana raporttia, sillä opinnäytetyömme sisälsi prosessikirjoittamista ja kirjoittamisessa painottuu suunnittelu, luonnostelu, muokaus ja viimeistely. Hyödynsimme raportissamme omia muistiinpanoja, jotka olimme kirjanneet kaikissa prosessin vaiheissa oppimispäiväkirjaan. Oppimispäiväkirja on oppimisen työkalu, jonka avulla opiskelija pystyy refleктоimaan omaa

toimintaansa ja yhdistämään teoreettisia käytännön asioita yhteen. Oppimispäiväkirja helpottaa tietopohjan rakentamista ja kokonaiskuvan ymmärtämistä. Näin asioiden muistaminen on helpompaa ja kokonaisuutena prosessin eteenpäin vieminen järjestelmällistä. (Lindblom-Ylänne & Nevgi 2007, 326–328.) Koimme, että omat muistiinpanomme, olivat erittäin merkityksellisiä, sillä oppimispäiväkirjan pitäminen muiden muistiinpanojen rinnalla, auttaa tutkijaa olemaan järjestelmällisempi (Vilka 2015, luku 3).

Syyskuun alussa tulostimme oppaan ensimmäisen version varhaiskasvattajille etukäteen, jotta he saavat tutustua rauhassa oppaan sisältöön ja rakenteeseen sekä samalla kirjoittaa omia ajatuksiaan ylös ennen arviointikeskustelua. Ymmärsimme, että arviointi kulkee prosessin kaikissa vaiheissa mukana (Vilka 2015, luku 7), joten keskityimme oppaan arvioinnissa oppaan sisältöön ja rakenteeseen. Saimme arvioinnin aikana tietoomme, että toimeksiantajan oma markkinoinnin ja viestinnän osasto, voisi muokata oppaamme konsernin näköiseksi, jolloin oppaamme sisältöä ja runkoa voisi myös käyttää valtakunnallisesti myös muissakin yksiköissä.

Ymmärsimme kuitenkin, että tämä kuitenkin vaatisi, että jokainen yksikkö päivittäisi omat yhteistietonsa omaan oppaaseen, mutta sisällöltään ja rungoltaan sekä ulkoasultaan opas olisi kaikille toimeksiantajan yksiköille yhtenäinen. Päädyimme tässä vaiheessa siis keskittymään oppaan sisältöön ja rakenteeseen enemmän kuin ulkonäöllisiin seikkoihin. Oppaan arviointi keskustelussa ilmeni, että kasvatijat olivat erittäin tyytyväisiä tuotokseemme ja ehdottivat muutamia harrastuksiin liittyviä yhteistietoja, jotka lisäsimme lopulliseen versioon. Tässä vaiheessa olimme huomioineet väljän aikataulutuksen jo suunnitelmassamme, sillä tuotoksemme voi palata takaisin työstövaiheeseen tai edetä viimeistelyvaiheeseen, (Salonen 2013,19) mutta arvioinnin perusteella pääsimme siirtymään seuraavaan vaiheeseen.

8.6 Viimeistelyvaihe

Prosessin viimeisessä vaiheessa, jossa tuotos viimeistellään, esitetään ja julkaistaan (Salonen 2013,19), esittelimme valmiin opinnäytetyömme kokonaisuudessaan toimeksiantajan henkilöstölle sovittuna ajankohtana kasvotusten varhaiskasvatuksen yksikössä sekä ohjaavalle opettajalle sekä opinnäytetyön opettajille, jossa se vertaisarvioitiin. Muokkasimme näiden palautteiden perusteella opinnäytetyön raporttiamme. Kiinnitimme huomioita muun muassa otsikoiden muokkaukseen, kirjoitusasuun sekä jäsentämiseen.

9 Tukipalveluopas

Opinnäytetyömme tuotoksen syntyä tukipalveluopas varhaiskasvattajien käyttöön, joka toteutettiin varhaiskasvattajien arvioinnin perusteella. Kasvattajat toivoivat muokattavaa mallia, joten toteutimme oppaan sekä paperillisena, että digitaalisena versiona. Dialogissa ilmeni, että oppaan tulisi olla selkeää, joten teimme oppaasta A4 -kokoisen, valitsimme fonttikoot siten, että yhteistiedot ovat helposti löydettävissä. Oppaan otsikot valikoituvat varhaiskasvattajien keskusteluissa ilmenneiden tarpeiden ja teoreettisten taustojen perusteella.

Kokosimme oppaan mahdollisimman helppolukoiseksi, joka sisältää sisällysluettelon ja otsikot, jotka ovat harkiten jäsenneily. Keskustelussa ilmeni työn hektisyys, joten sisältöjen rakenne jaoteltiin kasvattajien kuin lasten ja perheiden kannalta tärkeimmiksi, joten kokosimme oppaan äkillisistä tilanteista aloittaen, vähemmän haastavampaan tilanteeseen. Varhaiskasvattajat toivat myös esille, että he eivät välttämättä aina tiedä, kuinka toimia haastavassa tilanteessa, joten oppaan etuosaan liitettiin lisäksi tärkeimmät ohjeistukset, kuinka toimeksiantajan määräyksien mukaan kasvattajan tulee toimia haastavassa tilanteessa.

Keskusteluissa ilmeni, että varhaiskasvatusyksikössä on myös väliajoin sijaisia, joten oppaan laadinnassa on koko ajan pidetty ajatusta yllä, että se voisi toimia myös osana perehdytystä, jos työyhteisöön liittyy muualta paikkakunnalta tulevia

kasvattajia. Tästä syystä lisäsimme oppaaseen myös lähistön yhdistyksiä ja harrastuspaikkoja sekä kokosimme yhdelle sivulle tärkeitä nettisivustoja, joiden avulla kasvattajan tietämys laajentuisi. Varhaiskasvattajien ehdotuksien mukaisesti oppaan paperiversion sijoituspaikaksi valikoitui toimiston hyllykkö, tärkeiden kansioiden viereen, jotta se on helposti löydettävissä.

Digitaalinen versio löytyy toimeksiantajan kummankin osastojen tietokoneiden työpöydältä, jotta oppaassa olevia yhteystietoja voi helpommin liittää myös eri digitaalisten viestintäkanavien kautta. Kasvattajien toiveiden mukaisesti oppaan päivystysnumero sivu tulostettiin vielä erikseen hätätilanteita varten toimiston seinälle, joka mahdollistaa mahdollisimman nopean ja turvallisen toimintatavan.

10 Pohdinta

10.1 Johtopäätökset

Teoreettisesta taustasta esille nousi, että varhaiskasvatuksessa lapsi tulee nähdä kokonaisvaltaisesti sekä varhaiskasvatustyö on pedagogisesti suunniteltuja, tavoitteellista ja arvioitua toimintaa, jota ohjaa muun lainsäädäntö sekä varhaiskasvatustyötä ohjaavat velvoitteet. (Opetushallitus 2018, 36). Kasvattajien kokemuksen mukaan kuitenkin pelkkä lasten pedagogisen toiminnan huomioiminen ei riitä nykyajan laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, sillä lapsiperheiden haasteet ovat moninaistuneet ja varhaiskasvatustyön tulee kehittyä näiden maailman muutoksien mukana.

Teoreettisesta taustasta selvisi, että lapsiperheiden haasteet ovat monimuotoisia, joihin ei osata välttämättä puuttua, jota myös kasvattajat toivat esille. Kasvattajat nimesivät, että puuttuvat yleisimmin tilanteisiin, jotka näyttäytyvät vahvasti varhaiskasvatuksessa. Yleisimmiksi haasteiksi he nimesivät lasten tarkkaavaisuuden ja tunteiden säätelyt pulmat sekä huoltajien jaksamisen ja vanhemmuuteen koskevat pulmat.

Toimeksiantajan kasvattajien sekä opetushallituksen mukaan on erittäin merkityksellistä, että huoliin tulee puuttua ja huolesta keskusteleminen aloitetaan ensisijaisesti huoltajien kanssa dialogisessa vuorovaikutuksessa sekä työyhteisössä (Opetushallitus 2018, 71–74). Dialogisuus nousi keskusteluissa keskeiseksi, sillä Kaskelan ja Kekkonen mukaan, sen aikana luottamus kehittyy ja saadaan suunniteltua yhteisiä tavoitteita. Vastavuoroisuus taas johtaa kunnioittamiseen kasvattajien ja huoltajien välille (Kaskela & Kekkonen 2006, 36–38).

Lastensuojelulaisissa (471/2007) korostettiin, että huolen tullessa esille, on tärkeää, että tuen suunnittelussa huomioidaan aina lapsen etu, (Lastensuojelulaki 417/2007) jota myös varhaiskasvattajat korostivat. Lapsen tuen tarve tulee olla myös yksilöllistä, sillä joillekin lapsille voi riittää esimerkiksi varhaiskasvatuksen yksittäiset järjestelyt (Opetushallitus 2018,55). Toimeksiantajamme kasvattajat kertoivat, että he ensisijaisesti pyrkivät omilla varhaiskasvatuksen toiminnoilla, kuten omalla työotteella, ympäristön muokkaamisella sekä pienryhmätoiminnalla vaikuttamaan huolen hälvenemiseen. Kerola ja Sipilä vahvistat samaa ajatusta, jolloin kasvattajien tulee kiinnittää ensisijaisesti omaan toimintaansa huomiota (Kerola & Sipilä 2017, 29).

Joskus kuitenkin lapsi tai perhe voi tarvita samanaikaisesti monia ja vahvempia tuen tarpeita, joita voidaan tukea esimerkiksi lapsiperhepalveluiden, kuten neuvolapalvelujen ja varhaiskasvatuksen yhteistyön avulla, jolloin kasvattajien tulee olla yhteydessä tarkoituksen mukaiseen palveluun (Opetushallitus 2018,55) Toimeksiantajan kasvattajat korostivatkin, että erityisopettajien, neuvolan, perheneuvolan tai toimintaterapeutin palaverit ovat hedelmällisiä, koska niissä jokainen ammattikunnan jäsen voi tuoda esille oman alansa tietotaidot ja näkökulmat.

Näiden teoreettisten perustelujen ja kertomusten myötä, voimme päätellä, että haasteet ovat usein monimutkaisia ja voivat esiintyä, niin lapsella kuin huoltajilla, jotka voivat näyttäytyä niin perheiden kotona kuin varhaiskasvatuksen arjessa. Voidaan myös todeta, että perheen sisällä olevat haasteet voivat usein näyttäytyä lapsen haastavana käyttäytymisenä varhaiskasvatuksessa. Tästä syystä varhaiskasvatuksessa tulee puuttua niin lapsen haasteisiin kuin huoltajinkin haastaviin tilanteisiin. Huolen tunnistaminen ja puuttuminen edellyttää

varhaiskasvattajalta ammatillisuutta, joka sisältää selkeän toimintamallin, riittävän teoreettisen tiedon sekä dialogista vuorovaikutusta huoltajien ja muiden yhteistyö tahojen kanssa. Moniammatillisuus tuo työhön vahvaa osaamista ja laajempaa tietotietoa, joten varhaiskasvattajien tulee toimia erinäisissä moniammatillisissa verkostoissa ja varsinkin lapsiperhepalvelut ovat tärkeässä asemassa, sillä ne ovat täsmennettyjä juuri auttamaan perheitä heidän arjessaan.

Voimme todeta, että koko perheen huomioiminen, huoliin puuttuminen mahdollisimman varhain ja dialogiset keskustelut huoltajien kanssa ovat merkityksellisiä elementtejä varhaiskasvatuksessa. Moniammatillisuuden hyödyntäminen ja sen kautta tuleva tieto lisää luottamuksen tunnetta ja tuo ohjaamistilanteeseen varmuutta sekä laatua koko varhaiskasvatukseen.

Näiden perustelujen jälkeen, koemme, että raporttimme ja oppaamme ovat juuri tarkoituksenmukaisia, jotka edesauttavat kasvattajien ja huoltajien välistä yhteistyön vahvistamista ja rakentamista. Raportin teoreettinen tieto vahvistaa kasvattajien tiedon syventymistä sekä lisää ymmärrystä huoltajien ja moniammatillisuuden yhteistyön merkityksestä. Tukioppaamme toimii työvälineenä näiden keskinäisissä suhteissa.

10.2 Prosessin arviointi

Mielestämme opinnäytetyömme tarkoitus ja tavoite saavutettiin prosessimme aikana ja saimme lopputuloksena kehitettyä konkreettisen oppaan. Opimme hyödyntämään erilaisia menetelmiä, jossa keskityttiin varhaiskasvattajien asiantuntemukseen sekä aikaisemmin aiheeseen liittyvään teoreettiseen tietoon. Nämä tiedot osasimme linkittää yhteen lopullisessa johtopäätöksessä.

Mielestämme toiminnallisuus ja osallistava menetelmä sekä dialoginen keskustelu sopivat hyvin opinnäytetyön menetelmiksi, sillä näin me saimme myös ajantasaisen tiedon. Dialogisen keskustelun avulla osasimme nostaa täsmennetyt teemat Learning Cafeseen ja menetelmä toi esille samalla monia pohdintoja, joista merkityksellisemmiksi koimme uudet kehitysideat. Mielestämme osallistava

menetelmämme Learning cafe oli luonteva jatkumo dialogiselle keskustelulle. Menetelmä oli tarkoituksenmukainen ja toimiva sekä puhuttelevampi menetelmä kuin dialoginen keskustelu, sillä näin saatiin jokaisen kasvattajan ääni kuulluksi. Kasvattajat olivat myös paljon aktiivisempia pienemmässä ryhmässä kuin isommassa ryhmässä. Learning cafe menetelmänä on erittäin oiva menetelmä muihinkin palaveri käytänteisiin ja havaintojemme perusteella myös ne työntekijät, jotka ovat hiljaisempia, saivat mahdollisuuden omien ajatusten näkyväksi tulemiselle. Havaitimme myös prosessin aikana, että opinnäytetyö oli pitkä prosessi, johon kuuluu monenlaiset tunteet. Opimme, että pitkäkestoisissa prosesseissa yhteistyötaitoihin tarvitaan paljon huumoria, joustavuutta, pitkäjänteisyyttä sekä sinnikkyyttä, sillä niiden avulla saa uutta energiaa haastavissa tilanteissakin.

Vuorovaikutuksen tärkeyden ymmärtäminen myös syveni prosessin aikana, sillä jokaisessa kohtaamisessa tuli muistaa dialogisuus. Dialogisuus auttaa ymmärtämään asioita monesta eri näkökulmasta ja siksi onkin erittäin merkityksellisessä asemassa. Jos asia halutaan saattaa loppuun asti yhteisessä ymmärryksessä, täytyy vuorovaikuttaa, kuunnella, neuvotella, arvostaa ja kunnioittaa toisen mielihäilyä, mutta myös uskaltaa tuoda esille omat näkemykset ja ajatukset. Oman toiminnan reflektointia eikä palautteen antamista ja saamista saa myöskään unohtaa, sillä niiden avulla prosessi siirtyy eteenpäin tai taaksepäin. Prosessimme voidaankin kuvata juuri Salosen mallin mukaan; Yhteisen sävelen löytämisen jälkeen, yhdessä soudellen tuulessa ja tuiskussa, välillä suoraviivaisessa auringonpaisteessa, kiemurrellen, kaarrella taaksepäin, mutta lopulta perille saamaan asti.

10.3 Ammatillinen kasvu

Mielestämme koko opinnäytetyömme oli erittäin hedelmällinen, sillä varhaiskasvattajat näkevät usein lapsia ja heidän huoltajiaan päivittäin, joten muutokset lapsessa tai hänen perheessään ovat usein nopeastikin havaittavissa ja haasteisiin olisi mahdollisuus tarttua tarvittavilla tukitoimilla. Ammatillista kasvuamme tuki tämän ymmärtäminen, sillä teoriasta nousi vahvasti esille, että mitä aikaisemmin haasteisiin voidaan puuttua, niin sen helpommin asioita voidaan ratkoa.

Puuttuminen jo varhaiskasvatuksessa ennaltaehkäisevästi olisi mielestämme kestävää kehitystä koko yhteiskunnallemme.

Opinnäytetyötä tehdessämme olemme ymmärtäneet syvemmin, että vaikka tuki- palveluita onkin runsaasti saatavilla ja mahdollisuuksia on monia, niin palvelut olivat ikään kuin hajanaisesti etsittävässä. Tiedon ja sen tarjoamisen välillä on todellinen kuilu. Tiedon lisääntyminen ja toimintamallin esille tuominen rikastuttaa meidän ammatillisuuttamme ja varmuutta ohjaukseen omassa työssämme.

Parina tehdyssä opinnäytetyössä opimme myös, kuinka tärkeää on hyvä yhteistyö, niin huoltajien välisessä yhteistyössä kuin opinnäytetyön prosessissa. Olemme kokonaisuudessa erittäin tyytyväisiä oppaan sisältöön, rakenteeseen ja laajuuteen sekä odotamme innolla, kun saamme ulkoasun myös myöhemmin konsernimme näköiseksi. Uskomme, että oppaan avulla tieto on nopeasti saatavilla, luottamuksellinen suhde vahvistuu ja kynnyksenne neuvoa ja ohjata perheitä maldaltuu.

10.4 Luotettavuus ja eettisyys

Tarkastelimme kriittisesti, että luotettavuus ja eettisyys kulki mukana koko prosessin ajan mukana, sillä opinnäytetyötä tehdessä pyritään aina tuottamaan mahdollisimman virheetöntä tuotosta. Luotettavuutta ja eettisyyttä pitää arvioida, sillä työn tulosten ja johtopäätösten luotettavuutta ei voida pitää itsestään selvänä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 128).

Huomioimme toiminnassamme hyvän tieteellisen käytännön ohjeistukset ja raportoinnissa noudatimme Karelian ammattikorkeakoulun voimassa olevia opinnäytetyön ohjeistuksia sekä huolehdimme tarvittavista luvista asianmukaisesti. Nämä seikat olivat tärkeää huomioida, sillä eettisesti hyvä tutkimus voi olla hyväksyttävä ja luotettava ja sen tulokset uskottavia vain, jos tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu muun muassa, että huolellisuus, rehellisyys ja kunnioitus muiden työtä kohtaan kulkee koko prosessin lävitse. Tutkimus tulee olla myös

suunniteltu, toteutettu ja raportoitu yksityiskohtaisesti vaatimusten edellyttämällä tavalla. (Kuula 2011).

Prosessin alusta lähtien ymmärsimme, että tiedonhankinta ja tiedonmuodostaminen alkaa lähdekriittisyydestä, joten valitsimme tietolähteet ainoastaan luotettavasta lähteistä. Teimme lähdeviitaukset tarkasti ja sen, että kaikki lähteet löytyvät lähdeluettelosta. Kiinnitimme huomiota tekstiä kirjoittaessa, että ne ilmaistaan kunnioittavasti, sillä eettisten ohjeiden mukaan on vilpillistä toimintaa, jos tekstejä tai aikaisempia tutkimuksia vääristellään, plagioidaan tai viittaukset jätetään tekemättä (Vilkkä 2020, osa 1). Pidimme huolen, että opinnäytetyössämme käytetyt muistiinpanot tai muut asiakirjat olivat varmassa tallessa ja hävitettiin prosessin lopussa, sillä hyvän tutkimusetiikan mukaan on tärkeää huolehtia, että tutkimusaineistot eivät joudu ulkopuolisen käsiin missään prosessin vaiheissa tai sen jälkeen (Vilkkä 2015, luku 2).

Opinnäytetyömme suuntautui omaan työorganisaatioon, joten huolehdimme, että salassapitovelvollisuus säilyi sekä oma asemamme ei vaikuttanut työn lopputulokseen. Huomioimme myös oman asenteemme, sillä tutkimuksen lopputuloksiin ei saa vaikuttaa omat ennakkoluulot ja käsitykset eikä ole tarkoituksenperäistä epätoivoisin keinoin osoittaa sitä, että tämä oli erinomainen tutkimus (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125–126). Pohdimme saatuja johtopäätöksiä tieteelliseltä näkökulmasta katsottuna ja tiedostimme, että vastuu rehellisyydestä ja vilpittömyydestä on meillä itsellämme opinnäytetyöntekijöillä. Huomioimme myös korona pandemian kaikissa prosessin eri vaiheissa ja toimimme vastuullisesti Siun Soten ja toimeksiantajan määräämillä tavoilla.

10.5 Hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet

Kasvattajat toivat esille keskustelussa, että huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä voisi vahvistaa pienellä esitteellä, josta löytyisi yleisimmät tukipalvelujen tiedot. Huoltajat voisivat itsenäisesti joko ottaa esitteen pöydältä tai kasvattaja voi sen antaa keskustelun yhteydessä. Toisena kehitysidea varhaiskasvattajat toivat ilmi, että joku ammattilainen voisi esimerkiksi vanhempainillassa tulla kertomaan

saatavissa olevista palveluista ja näin erilaiset tukipalvelut saatettaisiin huoltajien tietoon laajemmin. Vanhempien illassa voitaisiin hyödyntää aikaisemmin ideoitua huoltajille tarkoitettua esitettä. Kasvattajien tuomat kehitysideat puhututtivat meitä opinnäytetyön tekijöitä, sillä toinen meistä kouluttautuu juuri varhaiskasvatuksen sosionomiksi ja näkisi juuri, että tässä ammattilaisen roolissa hän itse voisi olla. Laitimamme opas toimisi tukimateriaalina juuri, vaikka vanhempieniltojen keskusteluissa. Mielestämme myös näissä vanhempainilloissa voitaisiin jakaa kaikille vanhemmille myös vanhemmille tarkoitettu esite ja näin kaikilla vanhemmillä olisi tieto, mistä voisi myös itsenäisesti hakea apua, jos perhetilanne vaatisi sitä.

Lähteet

- Ahonen, L. 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Crystal S. Lim & Elizabeth M. Schneider & David M. Janicke 2018. Developmental Influences on Behavior Change: Children, Adolescents, Emerging Adults, and the Elderly. Teoksessa Marisa E. Hilliard, M., Riekert K., Ockene, J. & Pbert, L. (toim.) The Handbook of Health Behavior Change, Fifth Edition. Springer Publishing Company. ProQuest Ebook Central, <http://ebookcentral.proquest.com/lib/pkamk-ebooks/detail.action?docID=5332147>. 15.4.2021.
- Halme, N & Perälä M-L. 2014, 216,225. Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti. Teoksessa Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print- Suomen Yliopistonpaino Oy.
- Halme, N. Perälä, M-L. Kanste, O.2015. Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti, vol 25, No 2 Niilo Mäki- säätiö https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2017/05/Bulletin-2_2015_Halme-ym.pdf. 15.4.2021.
- Halme, N., Nykänen, S. & Perälä, M-L. 2012. Lasten, nuorten ja perheiden palveluja. yhteensovittava johtaminen. Tampere. Juvenes Print.
- Heino, T. 2014. Lastensuojelun pirallinen tehtävä. Teoksessa Lapsiperheiden hyvinvointi. Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print- Suomen Yliopistonpaino Oy. 286, 291.
- Holm, R., Poutanen, P. & Ståle, P. 2018. Mikä tekee dialogin: Dialogisen vuorovaikutuksen tunnuspiirteet ja edellytykset. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mika-tekee-dialogin-dialogisen-vuorovaikutuksen-tunnuspiirteet-ja-edellytykset/>. 20.4.2021.
- Hännikäinen, M. 2013. Varhaiskasvatus pienten lasten päiväkotiryhmissä: Hoitoa, kasvatusta vai opetusta? Teoksessa: K. Karila & L. Lipponen (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere. Vastapaino.
- Innokylä 2021. Learning cafe eli oppimiskahvila. <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/learning-cafe-eli-oppimiskahvila>. 13.4.2021.
- Joensuu 2018. Varhaiskasvatussuunnitelma. <https://www.joensuu.fi/documents/144181/3958508/Uusi+seutu-vasu+1.4+Joensuun+tarkennuksilla.pdf/81662570-6219-6f5a-83ac-5423e6ff55c5> 27.4.2021.
- Kangas, J., Lastikka, A-L. & Karlsson 2021. Voimaannuttava varhaiskasvatus. Leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi. Keuruu: Otava.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämisen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kerola, K. & Sipilä, A-K. 2017. Haastava käyttäytyminen. Muutoksen mahdollisuuksia. Oulu. Erweko.
- Koskela, S. 2013. Elinikäisen ohjauksen verkkolehti. <https://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2013/03/28/tarkastelussa-moniammatillinen-yhteistyö-ja-sen-edellytykset/>. 28.9.2021.
- Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. E-kirja. Tampere: Vastapaino. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517685139>. 15.4.2021.

- Leskisenoja, E, 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Keuruu. Otava.
- Lindblom-Yläne, S. & Nevgi, A. 2007. Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. 1–4. painos. WSOY.
- MLL. 2018. Vanhemman hyvinvointi. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemman-hyvinvointi/>. 27.4.2021.
- Mäkelä, A. 2020. Kasvatusyhteistyö yksityisessä päiväkodissa. Vanhempien kokemuksia kasvatusyhteistyön toteutumisesta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. 20.5.2021.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/348526/Opinnaytetyo_%20M%c3%a4kel%c3%a4_Adele_%20SOS16s1.pdf?sequence=2&isAllowed=y. 13.4.2021.
- Opetushallitus 2018. Kolmiportainen tuki. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki> 20.4.2021.
- Opetushallitus 2018. Varhaiskasvatuslaki. <http://www.tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi/lait-ja-asiakirjat/>. 13.4.2021.
- Opetushallitus 2018. Varhaiskasvatus-suunnitelman perusteet 2018. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf . 20.4.2021.
- Opetushallitus 2021. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>. 28.9.2021.
- Peura, I., Pitkänen, M. & Sillanpää, R. 2020. ”Varhainen tuki tulisi olla vanhemmille mahdollisuus, ei uhka”: Varhainen tuki ja kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksen opettajien kertomana. Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu. Sosionomikoulutus. Opinnäytetyö.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/348848/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6_virallinen%20Peura%20Pitk%c3%a4nen%20Sillanp%c3%a4%c3%a4.pdf?sequence=2&isAllowed=y. 20.4.2021.
- Pitkänen, T., Kaskela, T., Halme N., & Perälä, M-L. 2014. Päihdehuollossa olevien vanhempien huolet ja tuen tarpeet sekä kokemukset palveluista. Teoksessa Lapsiperheiden hyvinvointi. Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print- Suomen Yliopistonpaino Oy. 274.
- Pyhämielinen, J. & Koskimies, M. 2009. Teoksessa Lapsiperheen hyvinvointi (toim.) Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Yliopiston kirjapaino. 188–191.
- Rimpelä, M. 2013. Kasvatuskaaoksesta yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa (toim.) Verkosto vahvaksi. Jyväskylä: PS-kustannus, 17,19,20,26,31,32.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf> 17.4.2021.
- Siun Sote. 2021. Varhaisen tuen sosiaalityö. <https://www.siunsote.fi/varhaisen-tuen-sosiaalityo>. 27.4.2021.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Tammi. Helsinki.
- Turja, L. 2017. Oppimisen ja kehityksen haasteet. Teoksessa Valloittava varhaiskasvatus. Tampere. Vastapaino.
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018.
- Viljamaa, J. 2014. Kuka täällä oikein määrää. Juva: Bookwell.

- Vilkkä, H. 2020. Akateemisen lukemisen ja kirjoittamisen opas. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523700420>. 20.4.2021.
- Vilkkä, H. Tutki ja kehitä. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789524517560>. 23.4.2021.

SAATEKIRJE

1.8.2021

HYVÄT VARHAISKASVATTAJAT

Olemme Karelia ammattikorkeakoulun sosionomi opiskelijat Anu Ryhänen ja Markku Kuismin. Opinnäytetyömme tarkoituksena on huoltajien tukeminen heidän lastensa kasvatustehtävässään. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa mahdollisimman kattavasti tietoa eri tukipalveluista, joista voi olla hyötyä haastavan lapsen kanssa toimiessaan. Tarkoituksenamme on luoda selkeä ja konkreettinen tukipalveluopas varhaiskasvattajille, jonka avulla saadaan tuotettua tietoa huoltajille.

Tulemme toteuttamaan 13.8.2021 klo 12 yhteistyössä kanssanne keskustelun, jossa keskustelemme teidän kokemuksia päiväkodissanne haastavan lapsen kohtaamisesta varhaiskasvatuksessa. Esiin nousseista kokemuksista toteutamme 19.8.2021 klo 12 learning Cafe menetelmän, jossa käsittelemme keskustelun perusteella nousseita teemoja ryhmätyöskentelyllä.

Toteutamme oppaan kokemustenne ja opinnäytetyömme kautta löytyneiden tietojen kautta. Tulemme kysymään myöhempänä ajankohtana teidän arviointia oppaastamme.

Valmis opinnäytetyömme tulee luettavaksi theseus.fi vuoden 2021 loppuu mennessä ja opas arvioitavaksenne vuoden 2021 loppusyksystä.

Jos teillä herää kysyttävää keskusteluun, learning cafe'seen tai oppaaseen liittyen, vastaamme mielellämme kysymyksiinne.

Kiitos osallistumisestamme, ystävällisin yhteistyöterveisin

Anu Ryhänen

Markku Kuismin

Sosionomiopiskelija Karelia AMK

Sosionomiopiskelija Karelia AMK

1900554@edu.karelia.fi1905040@edu.karelia.fi

p: 0503006023

p: 0503370101

Haasteita,
 • Mitä yleisempiä (perheen sisällä uni on) esiintyy?
 - univaikeudet
 - univaikeudet / univaikeudet
 - univaikeudet
 - univaikeudet
 - univaikeudet
 - univaikeudet
 - univaikeudet
 - univaikeudet

PERHE

Keneen olette yhteydessä?
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe

Miten toimitte?
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe

Haasteita,
 • Mitä yleisempiä haasteita vakailla lapsilla esiintyy?
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita

HAASTAVA LAPSI

Keneen yhteydessä?
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe

Miten toimitte silloin?
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe

Haasteita,
 • Mitä haasteet vaativat punttumisista?
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita
 - haasteita

KASVATTAJAT

Mihin olette yhteydessä?
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe

Mistä saatte itse apua?
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe
 - perhe

TOUHULA AARREKARTTA

Tukipalveluopas varhaiskasvattajille

SISÄLLYSLUETTELO

Toiminta haastavassa tilanteessa.....	3
Huomioitavia asioita.....	4
Päivystysnumerot äkillisiin tilanteisiin.....	4
Lastensuojelu.....	4
Kriisiapu.....	4
Varhaiskasvattajien yhteistyökumppanit.....	4
Terveyspalvelut.....	4
Lapsiperheille kohdennetut palvelut.....	4
Yhdistykset Joensuussa.....	4
Harrastustoimintaa Joensuussa.....	4
Muita tärkeitä nettisivustoja lapsiperheille.....	4

Toiminta haastavassa tilanteessa

- **Hätätilanteissa** soita yleiseen hätänumeroon 112 ja anna **ensiapua**. Jos et voi soittaa, ota yhteys **poliisiin** tekstiviestillä **040 7517816**.
- Soita aina haastavista tilanteista **esimiehelle** numeroon: **044 7333312**
- Tee aina haastavasta tilanteesta tai sen mahdollisuudesta **poikkeama** Touhulan oman sharepointin kautta.
- Jos haastavasta tilanteesta koituu henkilövahinkoa, soita **Fennian vakuutusyhtiön** hoitajalle ja kerro tilanteesta ja anna vakuutusnumero. Anna huoltajalle myös vakuutusnumero. Fennian hoitaja soittaa huoltajalle. Vahinkoyhtiön puh: **010 5035000** Vakuutusnumero: **5607198**
- Jos saat tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen vaarantuu tai mahdollisesti vaarantuu, tee asiasta lastensuojeluilmoitus tai lastensuojelun tarpeen selvitys.
- Pyri aina tekemään ensisijaisesti huoltajien kanssa yhteistyössä ja täyttäkää lupalomake, mutta jos koet, että lapsen turvallisuus vaarantuu ja huoltaja kieltäytyy yhteistyöstä, toimi välittömästi ilman huoltajien suostumusta.
- **Kiireellisissä tilanteissa päivystävä sosiaalitoimisto 013 330 9002**
Kiireettömissä tilanteissa palvelutarpeen arviointi 013 330 5900 ma–pe klo 8.30–15.00
- Huoli- ja lastensuojeluilmoituksen voi tehdä myös sähköisesti:
Lastensuojeluilmoitus: <https://miunpalvelut.fi/siunsote/lastensuojeluilmoitus>
Huoli-ilmoitus: <https://miunpalvelut.fi/siunsote/yhteydenotto-sosiaalihuoltoon-avun-tarpeen-arvioimiseksi>
- Ilmoitukseen tarvittavat tiedossasi olevat lapsen henkilötiedot, ilmoituksen syyn ja tiedon siitä, onko lapsen huoltajille kerrottu ilmoituksen tekemisestä. **Lapsen tiedot löydät Tougosta**. Voit halutessasi ottaa ilmoituksen tekemiseen avuksi lomakkeen [lastensuojeluilmoituslomake \(pdf\)](#)
- Huolehdi myös omasta työhyvinvoinnista ja soita tarvittaessa:
Mehiläisen työterveyteen 01041407774 tai ole yhteydessä digiklinikka soveluksen kautta.
Aikuispsykiatrian tehostettu avohoito 013 3302132 ma-pe 8–21, La-Su 13–15
Pohjois-Karjalan kriisikeskus 013316244 ma-pe 12–16
Valtakunnallinen MIELI Ry:n kriisipuhelin 0925250111 24/7

Huomioitavia asioita

- **Huomioi, että voit aina tarjota palveluita huoltajille, soittaa yhdessä palveluun tai huoltajilta luvan saatuasi, voit olla palveluun yhteydessä lapsen asioissa.**
- **Pyydä aina huoltajien suostumus Touhulan omalla erillisellä lomakkeella, jos asioit tietyn lapsen asioissa. Huomioi, että huoltaja täyttää oikean tukipalvelun, täyttää lapsen tiedot ja allekirjoittaa lomakkeen.**
- **Voit kuitenkin olla yhteydessä palveluihin anonyymisti ja kysyä neuvoja ja konsultointi apua, jolloin lapsen tai perheen tietoa et saa luovuttaa.**
- **Huomioi, että jotkin palveluiden puhelinnumerot ja palvelupaikat riippuvat lapsen asuinpaikasta. Jos tiedät, missä lapsi on käynyt aikaisemmin, ole siihen henkilöön tai numeroon ensisijaisesti yhteydessä.**
- **Lähetteen tarvitsee vain osaan palveluista. Ne lukevat palvelun alla.**

Päivystysnumerot äkillisiin tilanteisiin

Hätänumero 112

Tekstiviestit 0407517816

Poliisin konsultointipuhelin (kiireellinen) 029544 5316.

Poliisien valtakunnallinen neuvontapalvelu (kiireetön)

Myrkytystietokeskus

0800 147111 tai 09471977 24/7

Päivystysapu

116117 24/7

Sosiaalipäivystys

(puhelinneuvontaa ja ohjausta mm. perhe- ja lähisuhdeväkivalta, mielenterveysongelmat, onnettomuudet ja kriisit)

0133309002 ma-pe 8–16

Rikosuhripäivystys

116006 ma-pe 9–20

Hammaslääkäripäivystys Joensuu

Arkisin omaan terveysasemaan ma-to 8–15, pe 8–14

Keskussairaalan päivystys ma-pe 15–21 ja 21 jälkeen 116117

Viikonloppuisin ja arkipyhinä klo 11–12 0503011592 ja 21 jälkeen 116117

Psykiatrinen päivystys/ Aikuispsykiatrian tehostettu avohoito

(ei lähetettä. Yhteydenotto voi tulla potilaalta, läheiseltä tai viranomaiselta. Myös lasten ja nuorten arviointi virka-ajan ulkopuolella)

013-330 2132 Arkisin 8–21, viikonloppuisin ja pyhäpäivinä klo 13–15.

Muina aikoina mahdollisuuksien mukaan.

Päihdepäivystys

116117 päihdepäivystäjä paikalla yhteispäivystyksessä joka päivä klo 8–16

Lastensuojelu

Sosiaalipäivystyksen asiakaslinja virka-ajan ulkopuolella 013330 9002

Lastensuojeluilmoitusten vastaanotto/palvelutarpeen arviointitiimi
0133305900 Joensuu ja Kontiolahti ma-pe 8.30–15

Huoli- ja lastensuojeluilmoituksen voi tehdä myös sähköisesti:

Lastensuojeluilmoitu: <https://miunpalvelut.fi/siunsote/lastensuojeluilmoitus>

Huoli-ilmoitus: <https://miunpalvelut.fi/siunsote/yhteydenotto-sosiaalihuoltoon-avun-tarpeen-arviointiseksi>

<https://www.siunsote.fi/lastensuojelu>

<https://www.siunsote.fi/lastensuojeluilmoitus>

Lastensuojelun sijaishuolto ja jälkihuolto Joensuu, Kontiolahti
0133305900 ma-pe 8.30-15

<https://www.siunsote.fi/lastensuojelun-sijaishuolto>

<https://www.siunsote.fi/lastensuojelun-jalkihuolto>

Kriisiapu

Turvakoti

(ei lähetettä, maksuton palvelu)

013 3306008 24/7 tai turvakoti@siunsote.fi

<https://www.siunsote.fi/turvakoti>

Kriisityö

(ei lähetettä)

013-330 2132 Arkisin 8–21, viikonloppuisin ja pyhäpäivinä klo 13-15.

Muina aikoina mahdollisuuksien mukaan.

<https://www.siunsote.fi/kriisityo>

Psykiatrinen päivystys/ Aikuispsykiatrian tehostettu avohoito

(ei lähetettä. Yhteydenotto voi tulla potilaalta, läheiseltä tai viranomaiselta. Myös lasten ja nuorten arviointi virka-ajan ulkopuolella)

013-330 2132 Arkisin 8–21, viikonloppuisin ja pyhäpäivinä klo 13–15.

Muina aikoina mahdollisuuksien mukaan.

<https://www.siunsote.fi/psykiatrinen-paivystys>

Lasten psykiatrian tehostettu avohoito

(Tarvitaan neuvolan tai lääkärin lähete, osastohoito maksullinen)

013-3303419 ma -to 8-16, pe 8-15.30

<https://www.siunsote.fi/lastenpsykiatria>

Nuorisopsykiatrian tehostettu avohuolto

(14–18 v. Tarvitaan lääkärin lähete, osastohoito maksullinen)

0505790681

ma-to 8–16, pe 8–15

<https://www.siunsote.fi/nuorisopsykiatria>

Varhaiskasvattajien yhteistyökumppanit

Touhulan Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

Piia Luukkainen 050 5292383 tai piia.luukkainen@touhula.fi

Yleinen tuki: Perustuu henkilöstön omaan osaamiseen, tuen tarpeen tunnistamiseen ja tarpeeseen vastaamiseen.

Tehostettu tuki: Päätöksen tekee varhaiskasvattajan erityisopettaja, varhaiskasvatushenkilöstön ja huoltajien kanssa yhteistyössä.

Erityinen tuki: Päätöksen tekee varhaiskasvatuksen erityisopettaja, asiantuntijoiden ja huoltajien kanssa yhteistyössä.

Lastenneuvola

Neuvoloiden keskitetty puhelinpalvelu

013 3302841 ma-pe 7.30–15

<https://www.siunsote.fi/lastenneuvola>

Perheneuvola

Perheneuvolan neuvolaikäisten tiimi

(4–7 v. mm. neurologiset haasteet, sosiaaliset ja vuorovaikutukselliset haasteet)

Psykologi, Keskusta ja Niinivaara 0133307749

Psykologi, Reijola 013 3307762

Lasten perheneuvola lasten tiimi

(Mm. tunne-elämän pulmat, käyttäytymisen haasteet, perheen haasteet)

Keskusta 0133305754 ma-ti 10–11

Perheneuvolan vauvaperhetyö 0133305351 tai 0133305866

Nuorten ohjaus ja neuvonta (13–18 v.) ma-to 12–13 0133305687

<https://www.siunsote.fi/perheneuvola>

Lasten neurologia

(tarvitaan neuvolan tai lääkärin lähete, palvelu maksullinen) Ajanvaraus ja lähete kysymykset
013-330 2345

<https://www.siunsote.fi/lastenneurologia>

Terapeutit

Joensuun lasten toimintaterapia

(Alkukartoitukseen ei tarvita lähetettä, siihen kuuluu 1–5 käyntiä)

Varhaiskasvattaja voi kirjoittaa lähetteen lapsesta.

013-3307776 tai 013-3307376 ma-pe 8-15.30

<https://www.siunsote.fi/toimintaterapia>

Puheterapeutin neuvonta.

(Neuvontaan ei tarvitse lähetettä)

013 3307834 ma-ti 11.30–12.30, to 11.30–12.30

<https://www.siunsote.fi/puheterapia>

Kuntoutusohjaajan neuvonta

(Neuvontaan ei tarvitse lähetettä)

Kuulovammaiset lapset: 013-3303362

Näkövammaiset lapset: 013- 3303339 tai 0133308092

<https://www.siunsote.fi/kuntoutusohjaus1>

Ravitsemusterapeutti

(tarvitaan neuvolan tai lääkärin lähete)

Keskussairaalan ravitsemusterapia ajanvaraus ja neuvonta 013 3303916 ma-pe 7.30–15

<https://www.siunsote.fi/ravitsemusterapia>

Terveyspalvelut

Terveyskeskus

Niinivaaran terveysasema
0133302213 ma 9–16, ti-pe 8–16

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Hoitokoordinaattorit, mielenterveys- ja päihdepalvelut
(Neuvontaa ja palveluohjausta)
0133302145 ma-pe 8–15.45

Apuvälinekeskus

0133302979 ma-pe 8–15

Fysioterapia

Terveyskeskuksen fysioterapian palvelunumero 0133302601 ma-pe 7.30–15.30
Keskussairaalan fysio- ja toimintaterapia 0133308080 ma-to 7–10.30 ja 12–14.30, pe 7–10 ja 12–13

Neuvolat

Neuvoloiden keskitetty puhelinpalvelu

013 3302841 ma-pe 7.30–15 tai verkkoajanvaraus

<https://verkkoajanvarauspth.siunsote.fi/>

<https://www.siunsote.fi/lastenneuvola>

Perheneuvola

Perheneuvolan neuvolaikäisten tiimi

(4–7 v. mm. neurologiset haasteet, sosiaaliset ja vuorovaikutukselliset haasteet)

Psykologi, keskusta ja Niinivaara 0133307749

Psykologi, Reijola 013 3307762

Lasten perheneuvola lasten tiimi

(Mm. tunne-elämän pulmat, käyttäytymisen haasteet, perheen haasteet)

Keskusta 0133305754 ma-ti 10–11

Perheneuvolan vauvaperhetyö 0133305351 tai 0133305866

Nuorten ohjaus ja neuvonta (13–18 v.) ma-to 12–13 0133305687

<https://www.siunsote.fi/perheneuvola>

Ehkäisyneuvola

Neuvoloiden keskitetty puhelinpalvelu

013 3302841 ma-pe 7.30–15 tai verkkoajanvaraus

<https://verkkoajanvarauspth.siunsote.fi/>

<https://www.siunsote.fi/ehkaisyneuvola>

Äitiysneuvola

Neuvoloiden keskitetty puhelinpalvelu

013 3302841 ma-pe 7.30–15 tai verkkoajanvaraus

<https://verkkoajanvarauspth.siunsote.fi/>

<https://www.siunsote.fi/aitiysneuvola>

Lapsiperheille kohdennetut palvelut

Varhaisen tuen sosiaalityö

(Sosiaaliohjausta mm. kasvatuksellisiin, parisuhde, haastavaan elämäntilanteeseen tai äkilliseen kriisiin)

013-3305900 ma-pe 8.30–15

<https://www.siunsote.fi/varhaisen-tuen-sosiaalityo>

Perhetyö

(Keskusteluapua ja ohjausta mm. vanhemmuuteen ja arjen sujumiseen)

013-3305900 ma-pe 8.30–15

<https://www.siunsote.fi/perhetyo>

Lapsiperheiden kotipalvelu, Joensuu

(Varhaista tukemista lapsiperheille mm. äkillinen kriisi, sairastuminen, raskaus) maksuton palvelu

0133305175 ma-pe 9–15

<https://www.siunsote.fi/lapsiperheiden-kotipalvelu>

Lapsen huolto, tapaamiset ja elatus, huoltajuuden selvittäminen Joensuu

Lastenvalvoja Liisa Sissonen (lapsen sukunimi A-K) 013 3306001 ma-pe 9–10

Lastenvalvoja Marita Häkkinen (lapsen sukunimi L-Ö) 013 3306001 ma-pe 9–10

<https://www.siunsote.fi/lapsen-huolto-tapaamiset-ja-elatus>

Perheasioiden sovittelu, lasten perheneuvola, Joensuu

(erotilanteet, parisuhdeongelmat, perhe-elämän haasteet, lasten asioiden sovittelu)

0133305754 ma-ti 10–11

<https://www.siunsote.fi/perheasioiden-sovittelu>

Perheasian sovittelu, Joensuu seurakuntayhtymä

(erotilanteet, parisuhdeongelmat, perhe-elämän haasteet)

0504308472 ma, ke ja to 9–11, ti 10–12 tai perheneuvonta.joensuu.fi

<https://www.joensuunseurakunnat.fi/apua-ja-tukea/parisuhde-ja-perheneuvonta>

Esiopetuksen koulukuraattoripalvelut

Railli Airaksinen 050 4083646 tai railli.airaksinen@joensuu.fi

Jaana Koponen 0505707961 tai jaana.koponen@joensuu.fi

Leena Lappalainen 0504784439 tai leena.lappalainen@joensuu.fi

Mervi Hodju 0503497617 tai mervi.hodju@joensuu.fi

Yhdistykset Joensuussa

Ev.lut seurakunta

Perhekerhot, luentoja, vanhemmuuden tukeminen, parisuhdekurssit, kaikenikäisille
013 263 5300. Avoinna arkisin klo 9-15 tai vaihde.joensuu@evl.fi
www.joensuunseurakunnat.fi/yhteystiedot

Joensuun 4H- yhdistys

Monipuolista kerhoja ja toimintaa kaikenikäisille
040 731 9701 tai tiina.hintikka@4h.fi
www.joensuu.4h.fi

Joensuun Diabetes Ry

Vertaistukea, leirejä, kerhoja perheille Diabetes perheille
045 235 1600 Avoinna torstaisin klo 12–15 tai info@joensuundiabetes.fi
www.joensuundiabetes.fi

Joensuun Kansalaisopisto

Monipuolisia kerhoja ja toimintaa kaikenikäisille
013 337 5929. Avoinna ma-to klo 9.30–15.00
www.opistopalvelut.fi/joensuu/

Joensuun Kotien Puolesta Ry

Virkistystoimintaa kaikenikäisille
050 596 8449 tai [helena.vuori\(@\)elisanet.fi](mailto:helena.vuori(@)elisanet.fi).
www.kotienpuolesta.fi/wp/perusyhdistykset/joensuun-kotien-puolesta-ry/

Joensuun Nuorten Naisten Kristillinen yhdistys

Vertaistukea, toimintaa, kokoontumisia naisille ja tytöille.
050 3878 950 tai nnky.joensuu@kolumbus.fi
www.ywca.fi/paikallisyhdistykset/joensuun-nnky/

Joensuun Perheentalo

Kohtaamispaikka lapsiperheille
0503306532 tai perheentalo@pelastakaalapset.fi
www.joensuunperheentalo.yhdistysavain.fi

Joensuun Pelastakaa lapset Ry

Tukihenkilö- ja perhetoimintaa, sporttikummitoimintaa, kerhoja, retkiä, lapsiperheille.
050 4310 535 tai kaisa.kontkanen@pelastakaalapsetjoensuu.fi
www.joensuu.pelastakaalapset.fi

Joensuun Seudun Erilaiset Oppijat Ry

Oppimisen haasteet
044 282 0034 tai info@lukijose.fi
www.jelli.fi/toimija/joensuun-seudun-erilaiset-oppijat-ry

Joensuun Setlementti Ry

Isosisarustoiminta, tyttöjen tupa, poikien tupa
045–1483887 tai henna.karhapaa@setlementtijoensuu.fi
www.setlementtijoensuu.fi

Liekku ry

Vanhemmuuden tukeminen, lapsiperheille.
Puh: 0400 864 322
www.liekku.net/yhteystiedot.html

Mannerheimin Lastensuojeluliitto Joensuun yhdistys

Lastenhoitoapua, tukihenkilö- ja perhetoiminta, perhekerhoja, heppakaveritoiminta, lapsiperheille

050 514 8079 tai joensuumlltorikatu@gmail.com.

www.joensuu.mll.fi

Ortodoksinen seurakunta

Perhekerhot, luentoja, vanhemmuuden tukeminen, parisuhdekurssit, kaikenikäisille
0400 397 900 (ma, ti, to ja pe 9–15 ja ke 12–15)

tai joensuu@ort.fi

www.ort.fi/seurakunnat-hiippakunnat-ja-luostarit/seurakunnat/joensuun-ortodoksinen-seurakunta

Perheidenpaikka ry

Vertaistuki, yöhoito, kohtaamispaikka, vauvakahvila, perhekahvila, lapsiperheille.

0400 819841

www.ensijaturvakotienliitto.fi/perheidenpaikka/

Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus

Konkreettista apua ja neuvoja lapsiperheiden haastaviin tilanteisiin

0503886612

www.honkalampi.fi/kehittamistoiminta/perpe-keskus/

Pohjois-Karjalan Kriisikeskus:

Elämän kriisit kaiken ikäisille

013-316244 Ajanvaraus ma-pe klo 12–16 tai nettiajanvaraus

www.mielenterveysseurat.fi/pohjois-karjala/

Pohjois-karjaan mielenterveysomaiset – Finfami ry

Mielenterveysomaisille toimintaa

050 534 6772 tai info@tukitupa.fi

www.tukitupa.fi

Pohjois-Karjalan yhden Vanhemman Perheet Ry

Vertaistukea, leirejä, kokoontumisia yhden vanhemman perheille

040 816 7138 tai peekoonyvp@gmail.com

www.yvpl.fi/pohjois-karjalan-yhden-vanhemman-perheet-ry/

Sateenkaariperheet ry Joensuu

Moninaisille perheille

050-3210048 Ke Klo 12–13 ja to klo 9-10 tai joensuu@sateenkaariperheet.fi

www.jelli.fi/toimija/sateenkaariperheet-ry-joensuu/

Savo-Karjalan nimettömät alkoholistit

Päihdeongelmat kaiken ikäisille.

013 123121 tai Valtakunnallinen AA:n Auttava puhelin 09-750200 joka päivä klo 9–12

www.savokarjala.fi/index.php

Äimä ry

Äidin synnytysmasennus.

Vertaispuhelin 040 7467424 tiistaisin 17-19.

www.aima.fi/

Harrastustoimintaa Joensuussa

Fc Hertta (Jalkapallo) <https://www.fchertta.fi/>
Itä-Suomen alueellinen sirkuskoulu Ry (Sirkus) <https://itasuomenaluesirkus.com/>
Itä-Suomen liikuntaopisto (Liikunta) <https://www.islo.fi/fi/etusivu>
Jippo- juniorit Ry (Jalkapallo) <http://jippo.fi/seura/>
Joensuun Kataja Basket (Koripallo) <https://www.katajabasket.fi/>
Joensuun Kataja Ry (yleisurheilu) <https://www.joensuunkataja.fi/>
Joensuun konservatorio (Musiikki) <https://www.joensuu.fi/konservatorio>
Joensuun liitokiekko (Frisbee golf) <https://www.joenliitokiekko.com/>
Joensuun maila (Pesäpallo) <https://joensuunmaila.fi/>
Joensuun tanssiopisto (Tanssi) <https://joensuuntanssiopisto.com/>
Joensuun tiedeseura Ry (Tiede ja teknologia) <http://www.tiedeseura.fi/>
Josba- juniorit Ry (Salibandy) <https://www.josbajuniorit.fi/>
Järvi-suomen partiolaiset Ry (Partio) <https://jarvisuomi.partio.fi/>
Nuorisoseura Matora Ry (Tanssi ja musiikki) <http://matora.fi/>
Pohjois-karjalan kennelpiiri Ry (Koiraharrastus) <https://www.pohjois-karjalankennelpiiri.fi/>
Pohjois-karjalan liikunta (Liikunta) <https://www.pokali.fi/>
Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys (Lintuharrastus) <https://www.pkltty.fi/>
Pohjois-karjalan Martat Ry (Kädentaidot) <https://www.martat.fi/pohjois-karjala/>
Pohjois-Karjalan urheiluratsastajat Ry (Ratsastus) <https://www.pkur.fi/>
Randkids Ry (Teatteri ja draama) <http://rankids.fi/>
Sanaratas (Sanataide) <http://www.sanaratas.net/>
Taito Pohjois-karjala Ry (Taide, käsityöt) <https://taitokortteli.fi/>
Tanssikoulu Cat People (Tanssi) <https://catpeople.fi/>
Uimahalli Vesikko (Uinti) <https://www.joensuu.fi/vesikko>
Vaara-karjalan kirjastot (Lukeminen) <https://vaara.finna.fi/>
Yawara (Judo) <http://www.yawara.fi/>

Muita tärkeitä nettisivustoja lapsiperheille

Materiaaleja

Familyboost <https://www.familyboost.fi/materiaalipankki/>

Mieli Ry <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/>

Neuvokas perhe <https://neuvokasperhe.fi/>

Papunet <https://papunet.net/>

Viitottu rakkaus <https://viitotturakkaus.fi/>

Sivustolle koottu eri Joensuun yhdistyksien tapahtumia

Jelli ry <https://www.jelli.fi/lapsiperheiden-joensuu/toiminta-ryhmat-ja-tuki/>

Karhumäen harrastustoiminta

Tukea, neuvontaa, vertaistukea, chat

Adhd liitto <https://adhd-liitto.fi/>

Autismiliitto <https://www.autismiliitto.fi/>

Ensi-ja turvakotienliitto <https://ensijaturvakotienliitto.fi/>

Erytyivoimia <https://erityisvoimia.fi/>

Imetyksen tuki ry <https://imetys.fi/>

Päihdelinkki <https://paihdelinkki.fi/>

Kelan palvelut lapsiperheille

Pikaopas

<https://www.kela.fi/lapsiperheet-pikaopas>

Opastusta ja neuvontaa Kelan asioissa

<https://www.kela.fi/kerttu>

Kuntoutukseen hakeminen

<https://www.kela.fi/kuntoutus-pikaopas>

<https://www.kela.fi/miten-haet-kuntoutukseen>

Yksityisiä terapiapalveluita lapsiperheille Joensuussa

Coronaria <https://www.coronaria.fi/toimipaikat/coronaria-kuntoutus-ja-terapiapalvelut-joensuu-siltakatu/>

Fondo <https://www.hlsfondo.fi/>

Hippo terapiaklinikka <https://www.hippoterapiaklinikka.fi/city/joensuu/>

Komppi <https://komppi.net/palvelut/lapset-ja-nuoret/>

Kuuleva <https://kuuleva.fi/>

Majapuun toimintaterapia <https://majapuuntoimintaterapia.fi/>

Sydämen Sävel Terapia <https://www.sydamensavelterapia.fi/>

Tahos Terapiapalvelut <https://www.tahos.fi/terapiapalvelut/>

Terapia Noste <https://terapiatalonoste.fi/palvelut/>

Toimintakeidas <https://www.toimintakeidas.fi/toimipisteet/joensuu/>

Verve <https://www.verve.fi/palvelut/lapset-ja-perheet.html>